

**TASARIM STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI
2018-2020**

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ
2. MEVCUT DURUM.....
 - 2.1. DÜNYADA TASARIM POLİTİKALARI.....
 - 2.2. TÜRKİYE'DE KURUMSAL YAPI
 - 2.3. YASAL ÇERÇEVE.....
 - 2.4. EĞİTİM.....
 - 2.5. TASARIM DESTEKLERİ.....
 - 2.6. TASARIMA İLİŞKİN SAYISAL BÜYÜKLÜKLER.....
 - 2.7. TASARIM BİLİNCİNİN ARTIRILMASINA YÖNELİK FAALİYETLER.....
3. STRATEJİ BELGESİ HAZIRLIK ÇALIŞMASINDA İZLENEN YÖNTEM.....
4. DURUM ANALİZİ VE MÜDAHALE ALANLARI

 - 4.1. OLUMLU AKIMLAR.....
 - 4.2. OLUMSUZ AKIMLAR.....
 - 4.3. ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....
 - 4.4. BELİRLENEN MÜDAHALE ALANLARI.....
 - 4.5. TASARIM STRATEJİ BELGESİ VE EYLEM PLANININ TEMEL POLİTİKA BELGELERİYLE İLİŞKİSİ.....

5. VİZYON, HEDEFLER VE EYLEMLER.....
 - 5.1. VİZYON
 - 5.2. HEDEFLER VE EYLEMLER
6. EYLEM PLANI.....
7. İZLEME VE DEĞERLENDİRME
8. SONUÇ.....
9. EKLER.....
 - 9.1. SÜRELİ YAYINLAR.....
 - 9.2. TASARIM EĞİTİMİN GELİŞİM SÜRECİ
 - 9.3. STRATEJİ BELGESİ ÇALIŞMALARINA KATKI SAĞLAYAN KURUM VE KURULUŞLAR..

TABLÖLAR

Tablo 1: Tasarımla İlgili Ön lisans Programları (2017).....	
Tablo 2: Tasarımla İlgili Lisans Programları (2017)	
Tablo 3: MYO'larda Yeni Program Adları.....	
Tablo 4: Tasarım Merkezleri İle İlgili Sayısal Veriler	
Tablo 5: 2008/2 Sayılı Tasarım Desteği Hakkında Tebliğ Kapsamında Verilen Destek Miktarları.....	
Tablo 6: Genel Destek Programı Kapsamında Verilen Destek Miktarları	
Tablo 7: Girişimcilik Destek Programı Kapsamında Verilen Destek Miktarları.....	
Tablo 8: Endüstriyel Uygulama Programı Kapsamında Verilen Destek Miktarları.....	
Tablo 9: 2016 Yılında En Fazla Tasarım Başvurusu Yapılan İlk 10 Ülke	
Tablo 10: 2017 Yılında Uluslararası Lahey Başvurularında Seçilen İlk 10 Sınai Mülkiyet Ofisi	
Tablo 11: 2017 Yılında En Çok Uluslararası Lahey Başvurusu Yapan İlk 10 Ülke.....	

GRAFİKLER

Grafik 1: Tasarım Merkezlerinin Sektörel Dağılımı	
Grafik 2: Tasarım Merkezlerinin İl Bazında Dağılımı	
Grafik 3: Tasarım Başvurularının Yıllara Göre Dağılımı.....	
Grafik 4: Locarno Sınıfı Bazında En Çok Tasarım Başvurusu Yapılan Sektörlerin Yıllara Göre Dağılımı.....	
Grafik 5: İmalat Sanayi Seçilen Alt Sektörlerde Faaliyet Karlılığı (Faaliyet Karı/Net Satışlar (%)) (2016 Yılı)	

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ETMK	: Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu
GMK	: Grafik Tasarımcılar Meslek Kuruluşu
ICO-D	: Uluslararası Tasarım Konseyi
IFI	: Uluslararası İç Mimarlar Federasyonu
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MTD	: Moda Tasarımcıları Derneği
MÜDEK	: Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Kurulu
TESK	: Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu
TİM	: Türkiye İhracatçılar Meclisi
TMMOB	: Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜRKPATENT	: Türk Patent ve Marka Kurumu
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜSİAD	: Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği
WDO	: Dünya Tasarım Örgütü
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

1. GİRİŞ

Sanayimizin rekabet gücüne doğrudan etki eden önemli araçlardan biri olan tasarım, son dönemde dünyanın birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de daha fazla gündem oluşturmaktadır.

Tasarımın ürünlere katma değer sağlayarak pazardaki satış değerlerini artırma ve konumlarını güçlendirmedeki rolü ve firmaların karlılık oranları üzerindeki etkisi gibi hususlar tasarıma olan ilgiyi önemli ölçüde artırmıştır. Nitekim birçok ülkenin sanayilerinin rekabet gücünü artırmak amacıyla tasarıma yönelik strateji ve politikalar geliştirdikleri ve uyguladıkları görülmektedir.

Türkiye’de devlet nezdinde tasarım farkındalığının 2000’li yıllardan itibaren belirgin bir şekilde arttığı gözlenmektedir.

Türkiye’de tasarımın gelişimine yönelik politika ve stratejilerin oluşturulması amacıyla 2009 yılında kurulan Türk Tasarım Danışma Konseyi bünyesinde yürütülen çalışmalar kapsamında hazırlanan Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2014-2016) söz konusu plan döneminde uygulanmış ve önemli sonuçlar elde edilmiştir.

Söz konusu Strateji Belgesinin uygulama süreci sonunda, birçok eylem başarıyla gerçekleştirilmiş, tasarımla ilgili paydaşlar arasında iletişim gelişmiş ve güçlendirilmiştir. Hazırlanan yeni Strateji Belgesinin uygulama sürecinde bu güçlü iletişimin önemli katkıları olacaktır.

Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2014-2016)

Türk Tasarım Danışma Konseyinin 2009 yılı Eylül ayında gerçekleştirilen ilk toplantısında, ülkemizde tasarım alanında bir strateji belgesine duyulan ihtiyaç dile getirilmiştir. Bu kapsamda 28/01/2010 tarihinde İstanbul’da gerçekleştirilen çalıştayın çıktıları doğrultusunda hazırlanan Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planı, 21/04/2014 tarihinde Ekonomi Koordinasyon Kurulunda görüşülmüş ve 26/08/2014 tarihinde Yüksek Planlama Kurulu tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

5 hedef kapsamında 34 faaliyetten oluşan Eylem Planının uygulanmasının takibinde, Türk Tasarım Danışma Konseyi bünyesinde faaliyet gösteren komiteler ve Konseyin sekretarya faaliyetlerini yürüten Türk Patent ve Marka Kurumu görev almıştır.

Belgede yer alan 34 faaliyetten 15'i plan dönemi boyunca süreklilik arz eden faaliyetlerden oluşmuştur. Bu faaliyetler üç yıllık dönemde farklı kurum ve kuruluşlar tarafından sürekli bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan tamamlanma süreleri üç yıllık döneme yayılmış 19 faaliyetten 18'i üç yıllık süreçte tamamlanmış, 1 eylem tamamlanamamıştır. Söz konusu eylem 5.7 no.lu "Tasarım Müzesi açılması" eylemidir.

Tasarım Stratejisi ve Eylem Planında (2014-2016) yer alan hedefler kapsamında tasarımıla ilgili gerçekleştirilen bazı önemli faaliyetler aşağıda özetlenmiştir:

- Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından hazırlanan ve tasarımların korunmasını da içeren 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu 10/01/2017 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Kanunun kabulüyle birlikte, 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmış; daha nitelikli ve özgün tasarımların korunması, uygulamada karşılaşılan sorunlara çözüm getirilmesi, Avrupa Birliği düzenlemeleri ile taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalara tam uyumun sağlanması, tescil işlemlerinin hızlı sonuçlandırılması ve mevzuatın sistematik, açık ve anlaşılır hale getirilmesi sağlanmıştır.
- Tasarım faaliyetlerinin geliştirilmesi konusunda önem taşıyan bir diğer konu, ülkemizde özgün ve katma değeri yüksek tasarımların üretilmesi sürecinde tasarımlarla ilgili sağlanan destek ve teşvik mekanizmalarıdır. Bu çerçevede Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı ve KOSGEB tarafından destek mekanizmaları geliştirilmiş ve gerekli mevzuat çalışmaları yapılarak bu destek mekanizmaları hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından, 2016 ve 2017 yıllarında toplam 142 firmaya 'tasarım merkezi' belgesi verilmiştir. Ekonomi Bakanlığı tarafından, tasarımcıların uluslararası tasarım yarışması/ödül töreni katılım giderleri desteklenmiş ve son üç yılda 510 ihracatçı firmaya yenilikçi ve tasarım temelli faaliyetlerinden dolayı proje bazında destekler sağlanmıştır. KOSGEB Girişimcilik Desteğinden ise 2014-2017 yıllarında toplam 419 tasarım ofisi faydalanmıştır. Benzer şekilde KOSGEB Genel Destek Programı çerçevesinde, tasarım ofislerinden alınan tasarım hizmetlerinin desteklenmesi sonucunda 2014-2017 yıllarında toplam 77 KOBİ tasarım desteğinden yararlanmıştır. 2017 yılı verileri dikkate alındığında 2014 yılına oranla Genel Destek Programından faydalanan toplam işletme sayısında %

73 oranında artış olduğu görülmektedir. Bu veri, ekonomik kalkınma ve istihdam sorunlarının çözümünün temel faktörü olan girişimciliğin desteklenmesi, yaygınlaştırılması ve başarılı işletmelerin kurulması konusunda verilen desteklerin başarı sağladığını ve girişimcilerin teşvik edildiğini göstermektedir.

Toplumda tasarım kültürünün eksikliği ve tasarımın öneminin yeterli düzeyde anlaşılammış olması, ülkemizde tasarım faaliyetlerinin gelişmesine engel teşkil ettiğinden tasarım bilinirliğini artıracak çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda, TRT'nin çeşitli televizyon ve radyo kanallarında tasarımla ilgili çok sayıda program yayımlanmaktadır. Ayrıca, ülkemizde ilk defa "Tasarım Onur Ödülü" mekanizması hayata geçirilmiştir. Diğer taraftan, lise ve üniversite seviyesindeki öğrencilerin tasarım konusunda farkındalıklarının araştırılması ve günlük yaşamlarında ve kariyerlerinde tasarıma ne derece önem verdiklerinin tespit edilmesi amacıyla lise ve üniversitelerde Tasarım Farkındalık Anketleri yapılmıştır. Lise öğrencilerine düzenlenen Tasarım Farkındalık Anketi, internet üzerinden ülkemizin tüm illerinden öğrencilerin katılımına açık olacak şekilde 31 Temmuz-28 Kasım 2014 tarihleri arasında uygulanmıştır. Ankete yurt genelinden 2.900 lise öğrencisi katılmıştır. Ankete katılan öğrencilerin %56'sı (1.624) kız, %44'ü (1.276) ise erkektir. Üniversite öğrencilerine düzenlenen Tasarım Farkındalık Anketi ise internet üzerinden Ankara ilindeki mühendislik ve işletme fakültesi öğrencilerine uygulanmış olup, toplam 94 üniversite öğrencisi katılmıştır. Ankete katılanların %40,43'ü (38) kız, %59,57'si (56) ise erkektir. Anketler sonucunda tasarımla ilgili bazı alanlarda farkındalığın yüksek olduğu, bazı konularda ise yeterli bilinç düzeyinin oluşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anket verilerine göre, toplumumuzdaki tasarım kültürünü geliştirmek, tasarımın yaşamın her alanında değer katan bir olgu olduğunu öğretebilmek için, tasarımla ilgili konulara ilkökul seviyesinden başlayarak üniversite seviyesine kadar eğitim ve öğretim müfredatında ağırlık verilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

- Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) ve Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu (ETMK) sorumluluğundaki "Tasarımcılığın bir meslek statüsü olarak tanımlanması için gerekli çalışma ve düzenlemelerin yapılması" eylemi ile ilgili olarak, MYK tarafından tasarım meslek haritası oluşturulmuş ve resmi yazı ile ilgili kurum ve kuruluşlara gönderilerek bu alanda meslek standardı hazırlama taleplerini

iletmeleri istenmiştir. Meslek örgütlerinden ve sivil toplum kuruluşlarından standartların hazırlanmasına yönelik herhangi bir talep olmamıştır. Başta sorumlu kuruluş ETMK ve sektörü temsil eden diğer kuruluşların tasarım alanındaki meslek standartlarının hazırlanmasına ihtiyaç olmadığını ifade etmesinden dolayı meslek standartları hazırlanmamış, ancak MYK'nin yapmış olduğu çalışmalarla eylem kısmen tamamlanmıştır.

Özellikle, ETMK tarafından “endüstriyel tasarım”ın mimarlık, tıp gibi hem kuramsal bilgi hem de uygulama becerisi gerektiren meslek alanlarından biri olduğu ve lisans düzeyinde verildiği, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesinde “endüstriyel tasarım” için mimarlık ve yapı temel alanı içinde lisans, yüksek lisans ve doktora seviyelerinde yeterlilik tanımlarının yapıldığı belirtilmiş; lisans düzeyinde verilen eğitim sonucunda kazanılan endüstriyel tasarım, tekstil ve moda tasarımı, grafik tasarım gibi yeterliliklerin karşısına, aynı ismi taşıyan ancak eğitimden bağımsız değerlendirilebilecek ve MYK tarafından belgelendirilerek alternatif yeterlilikler tanımlama durumunun ortaya çıkmasının belirsizlik meydana getirebileceği ve bu nedenle tasarım faaliyetleriyle ilgili MYK çerçevesinde yapılacak meslek tanımlarının “ürün teknik ressamlığı”, “sayısal modelleme operatörlüğü” ve “fiziksel modelleme operatörlüğü” gibi yardımcı mesleklerle sınırlı kalması gerektiği dile getirilmiştir.

Tasarım alanında meslek standardı oluşturmak üzere talep olması halinde ilgili kuruluşlarla işbirliği yapılarak MYK tarafından meslek standartları hazırlanacaktır.

Yeni Tasarım Stratejisi ve Eylem Planının Hazırlanma Süreci

Türk Tasarım Danışma Konseyinin 13. Toplantısında, yeni Tasarım Strateji Belgesinin hazırlanması çalışmalarına başlanması kararı alınmıştır. Bu kapsamda, Türkiye'nin yeni Tasarım Strateji Belgesinin ana çerçevesini ortaya koymak üzere tasarımla ilgili tüm paydaşlar 3-4 Haziran 2016 tarihlerinde İstanbul'da bir araya gelmiştir.

Çalıştayda tasarım sektörünün nitelik ve nicelik olarak büyümesi için firma kapasitelerinin geliştirilmesi ihtiyacı, mevcut desteklerin etkinliği, kamunun tasarımı kullanması, tasarım eğitiminde dönüşüm, mesleki standartlar ve Tasarım Konseyinin yapısı tartışılmıştır.

Çalıştayda öncelikli olarak Türkiye’de ve dünyada tasarım havzasını etkileyen olumlu ve olumsuz akımlar belirlenmiştir. Tasarımı etkileyen olumlu akımlar aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

- Yaratıcı ekonominin gücü
- Kamuda tasarımın gelişmesi ve örgütlenmesi için stratejiler oluşturulması
- Yerelliğin küreselleşmesi
- Yeni iş modelleri/iş kültürü
- Tüm eğitim süreçlerine tasarımın dâhil edilmesi
- Sanayici ve kamu desteği olmadan girişimci tasarımcı

Tasarımı etkileyen olumsuz akımlar aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

- Tasarım tanımının olmaması
- Tasarım yönetimi eksiklikleri
- Mevzuatta tasarım ve tasarımcıya yeteri kadar yer verilmemesi
- Tasarım teşviklerinin etkinliğinin az olması
- Tasarım eğitiminde bütünlüğün olmaması
- Bilgi üretim standartları ve tasarımın üretimi arasında uyumsuzluk

Strateji Belgesi çalışması kapsamında belirlenen olumlu ve olumsuz akımlar 4 ana başlıkta toplanmıştır:

1. Sanayi/kamu ekosistemi
2. Girişimci tasarımcı/tasarımcılar arası işbirliği ve sorunları
3. Tasarım tanımı ve kültürü/tasarımda standartlaşma ve eğitim
4. Olumsuzlukları aşma/uyum sağlama

Katılımcıların tercihleri doğrultusunda bu gruplara katılım sağlamaları ile grup çalışmaları yürütülmüş ve çözüm önerileri sunulmuştur. Bu öneriler 2018-2020 yıllarını kapsayacak olan Strateji Belgesi hedeflerinin temelini oluşturmuştur. Hedeflerin belirlenmesi aşamasında planlanan hedeflerin gerçekleştirilebilir olmasının ve ilgili Bakanlık ve kamu kuruluşları desteğinin önemini altı çizilmiştir.

Çalıştayda elde edilen çıktıları, Türk Tasarım Danışma Konseyi bünyesinde faaliyet gösteren Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planı Komitesinin 8. ve 9. Toplantılarında kapsamlı şekilde ele alınmış ve Eylem Planı Taslağı oluşturulmuştur. Söz konusu Eylem Planı Taslağı Türk Tasarım Danışma Konseyinin 14. Toplantısında sunulmuştur.

Gerçekleştirilen üç toplantı sonrasında ortaya çıkan Eylem Planı Taslağı öncelikle çalıştay katılımcılarının daha sonra ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerine açılmıştır. Gelen görüşler doğrultusunda revize edilen Eylem Planı, 5 hedef kapsamında gerçekleştirilmesi öngörölen 20 eylemden oluşmaktadır.

2. MEVCUT DURUM

2.1. DÜNYADA TASARIM POLİTİKALARI

Ekonomik büyüme ve gelişim konularında tüm ülkeler rekabette öne geçebilecekleri unsurları geliştirmeye çalışmaktadır. Bu unsurların başında özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere uygulanan tasarım politikaları gelmektedir. Ülkelerin oluşturduğu tasarım politikaları bulunduğu seviyeden daha ileri seviyelere gelmek hedefiyle değişiklikler göstermektedir. Bazı ülkeler henüz tasarımın tanıtılması ve geliştirilmesi için politikalar oluştururken bazı ülkeler ise tasarımı başka politikaların oluşturulmasında katkı sağlayacak etkin bir unsur olarak görmektedir. Türk tasarım politikasının değerlendirilmesi açısından, bu alanda gelişim kaydetmiş Avrupa Birliği ve bazı ülkelerin tasarım politikaları incelenmiştir:

2.1.1. Avrupa Birliği

Tasarım sürecinin temelleri Avrupa Birliği ülkelerinin birçoğunda çok eski zamanlara dayanmaktadır. Ancak, tüm birliğin bir arada ortak politikalarla harekete geçmesi ilk kez tasarımın Avrupa İnovasyon Politikasına (İnovasyon Birliği) 2010 yılında dâhil edilmesiyle başlamıştır. Avrupa'da tasarım politikaları, ekonomideki başarısızlıkların üstesinden gelmek, tasarım yenilik ekosisteminin güçlerini kullanmak için arzu teşvik etmek ve tasarım talebini artırmaya yönelik tedbirlerden oluşmaktadır. Avrupa düzeyinde oluşturulan Tasarıma Dayalı Yenilik Eylem Planının yanı sıra Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa ve Letonya da dâhil olmak üzere birçok Avrupa Birliğine üye ülkenin ulusal tasarım eylem planları da bulunmaktadır.

Avrupa'nın yaratıcı kapasitesinin artırılması amacıyla, 2010 yılında İnovasyon Birliği, 2020 Avrupa Stratejik Planına dahil edilmiştir. Amaç, Avrupa'nın rekabet ve iş gücü yaratma kapasitesinin ve toplumsal sorunlarla mücadelede gelişim sağlamanın gerekliliğinin kabul edilmesidir. İnovasyon Birliği, tasarımın özel sektör ve kamu sektörlerinde kullanılacak ve önceliğine insanları koyarak yenilikçi ürün, hizmet, toplum ve politika üretmeyi sağlayabilecek bir problem çözme yaklaşımı sunmasını göz önünde bulundurarak inovasyon ile ekonomiye ivme kazandırmayı, paydaşları harekete geçirmeyi ve Avrupa'nın ulusal ve uluslararası politikalarında yenilik fikrini yaygınlaştırmayı hedeflemiştir.

2014-2020 yılları arasında AB bütçesindeki düşüğe ve ekonomik krize rağmen, araştırma ve inovasyona bağlı bütçe artırılarak %3'e çıkarılmıştır. Bu gelişme, AB'deki büyüme ve iş gücü kapasitesinin artırılmasına verilen önemin bir göstergesidir. Ayrıca, Eylül 2013'te yayımlanan Avrupa Komisyonunun Avrupa'da Tasarıma Dayalı Yenilik Eylem Planı raporunda; "Ekonominin tüm sektörlerinde kullanıcı ve pazar odaklı inovasyonlar için Ar-Ge çalışmalarında tamamlayıcı bir araç olarak tasarımın daha sistematik kullanımı, Avrupa rekabet gücünü artıracaktır." ifadesi yer almıştır.

Tasarıma Dayalı Yenilik Eylem Planı, Avrupa'daki yenilik politikalarında, ulusal ve bölgesel düzeylerde tasarım kapasitesinin artırılmasını ve aşağıda sıralanan üç ana hedefle bu politikaların uygulanması için gerekli kapasitenin ve yeterliliklerin oluşturulmasını amaçlamaktadır:

- Tasarımın, inovasyon üzerindeki etkisinin anlaşılmasının sağlanması
- Avrupa'nın rekabet gücünü artırmak için endüstride tasarım odaklı inovasyonun teşvik edilmesi
- Kamuda tasarımın benimsenmesinin teşvik edilmesi.

Bu amaçlarla İnovasyon Birliği, Avrupa'nın yenilik ekosistemini etkileyen faktörleri değiştirmeye başlamıştır.

Tasarım Belçika, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, Yunanistan ve İngiltere'nin dahil olduğu bir çok ülke politikasına entegre edilmiş, ülkelerin bölgesel ve yerel seviyede tasarım farkındalığı artırılmıştır. Örneğin; Finlandiya, Fransa, İrlanda, Polonya, İngiltere gibi bazı ülkelerde kamunun yönetim kademelerinde tasarımcıya daha fazla yer verilmeye başlanmıştır.

Avrupa'da 2020 yılına kadar tasarım odaklı inovasyon için birçok çalışma yapılması öngörülmektedir. Bunların bazıları aşağıda yer almaktadır:

1. Tasarım, politikacılar tarafından Avrupa çapında daha bütünsel bir şekilde bölgesel inovasyon politikalarına entegre edilecektir.

Yapılan araştırmalar Avrupa Birliğine üye ülkelerden Danimarka, Estonya, Fransa, İrlanda ve İsveç şirketlerinin %33'ünde tasarımın hiç kullanılmadığını, %22'sinde kabuk (form) tasarımı ve %30'unda süreç tasarımının kullanıldığını, %15'inde ise tasarım stratejilerinin mevcut olduğunu göstermektedir. Danimarka ve İsveç şirketleri tasarım

stratejilerini en çok kullanan ülkelerdir. Danimarka ve İsveç tasarım liderleri olarak kabul edilirken, Fransa ve İrlanda tasarım takipçileri ve Avusturya ve Estonya ise orta düzey tasarım kullanıcıları olarak kabul edilmektedir.

2. KOBİ'lerde tasarım kapasitesini artıracak tasarım destek programları geliştirilecektir.

Tasarım, inovasyon destek programlarına entegre edilerek, KOBİ'lere tasarım yeteneği kazandırılmaya çalışılacaktır.

3. Tasarımın tanıtımında kullanılan yöntemler farklılaştırılacaktır.

Avrupa'daki her ülke, farklı hedef kitleler arasında tasarım farkındalığını ve anlayışını artırmak amacıyla çeşitli faaliyetler gerçekleştirmektedir. Ancak, bu tanıtım faaliyetleri tasarım ödülleri, sergiler, festivaller ve konferanslarla sınırlıdır. Bu nedenle, tasarım paydaşlarının, özellikle KOBİ'lerin ve kamu sektörünün yeni kitlelere ulaşmada daha yenilikçi olması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu amaçla, son yıllarda, UNESCO Tasarım Kentleri, WDO Dünya Tasarım Başkentleri, ERRIN Tasarım Günleri, Avrupa için Tasarım ve BEDA etkinlikleri de dâhil olmak üzere, tasarım geliştirme faaliyetlerini artıracak çok sayıda yatırım yapılmıştır.

Diğer taraftan AB'deki tasarım teşvik faaliyetleri, endüstrideki etkinin değerlendirilmesi ve kamu yatırım getirisinin sağlanması açısından incelenmiş ve

- Tasarım yöntemleri konusunda kamu personelinin eğitilerek tasarım odaklı yenilikler için kurum kapasitelerinin geliştirilmesi, tasarımcı istihdam edilmesi ve disiplinler arası inovasyon birimleri kurulmasının hükümetler tarafından desteklenmesi
- Sağlık, sosyal, çevresel, dijital ve ulaştırma politikaları gibi kapsamlı politika alanlarında tasarımın, inovasyonun etkinleştiricisi ve kapsamlı politika üretme yöntemi olarak tanımlanması

hedeflenmiştir.

2.1.2. Çin

Tasarım kültürünü oluşturmak amacıyla, 1995 yılında Pekin Endüstriyel Tasarım Merkezi (BIDC) kurulmuştur. Söz konusu Merkez, ülkedeki tasarımı geliştirmek, kültürel ve yaratıcı endüstrilerin gelişimini sağlamak, tasarımın geliştirilmesini desteklemek

adına her türlü yetkiye sahip bir kuruluştur. Bu amaçla, tasarım forumları, sergiler, tasarım eğitimleri düzenlemektedir. BIDC tarafından her yıl Çin (Pekin) Uluslararası Kültürel ve Yaratıcı Endüstri Fuarı ve Çin Pekin Uluslararası Yüksek Teknoloji Fuarı gibi birçok ürün ve tasarım sergisi yapılmaktadır. Ayrıca, Çin Red Star Tasarım Ödülü organize edilerek tasarımcılar/tasarım şirketleri ödüllendirilmektedir. Çin'de tasarım endüstrisini tanıtmak için ülke ekonomisinden yıllık 500 milyon RMB (Yuan) (yaklaşık 72,57 milyon ABD Doları) fon sağlanmaktadır.

Çin'de tasarım mesleği, bireysel tasarım danışmanlık acenteleri, şirketlerdeki tasarım departmanları (Ar-Ge), hükümete ait tasarım enstitüleri ve akademik atölye çalışmaları tarafından gerçekleştirilmektedir. Anketlere göre 300.000'den fazla kişi endüstriyel tasarım sektöründe istihdam edilmekte ve tasarımcıların %93'ü 20 ila 30 yaşları arasında bulunmaktadır. 2006 yılında, tasarım endüstrisinin ürettiği değer 30 milyar RMB'ye (yaklaşık 4,35 milyar ABD Doları) ulaşmıştır ve bu miktar Çin'in GSYH'sinin %2,2'sini oluşturmaktadır.

Diğer taraftan, 2009 yılından itibaren Çinli ve uluslararası tasarımcılar ile politikacılar tarafından Çin'deki tasarım endüstrisinin geleceği tartışılmaya başlanmıştır. Yapılan değerlendirmelerde, Çin ekonomisinin son dönemde hızla gelişmesine rağmen ucuz emek ve işgücünün ekonominin ana itici güçleri olmaya devam ettiği belirtilmekte ve Çin ekonomisi "büyük ama güçlü değil, hızlı ama kaliteli değil" olarak nitelendirilmektedir. Bu nedenle, Çin'in, 2020 yılına kadar "yenilikçi bir ülke" olması hedeflenmiş ve tasarımın bu amaçla hayati bir rol oynadığı vurgusu yapılmıştır. Bu kapsamda, Dünya Tasarım Örgütü (WDO) tarafından 2016 yılında "Taipei Dünya Tasarım Başkenti" olarak seçilmiştir. Bu başlangıçla birlikte Çin'deki değişimin sürdürülmesi ve bu amaçla genel kentsel tasarım stratejilerinin yerine politika oluşturma sürecine tasarımın dâhil edilmesi hedeflenmiştir.

2.1.3. Güney Kore

Güney Kore'nin tasarım politikası 1960'lı yılların ortasından itibaren başlamıştır. Bu süreçte, ülkedeki tasarım politikaları önemli değişikliklere uğramıştır. Güney Kore'de, ulusal tasarım politikası, Ticaret, Sanayi ve Enerji Bakanlığı (MOTIE) tarafından geliştirilen ve hükümet tarafından finanse edilen ulusal bir tasarım merkezi olan Güney Kore Tasarım Geliştirme Enstitüsü'nün (KIDP) yürüttüğü 5 yıllık planlarla sürdürülmektedir. KIDP, ülkedeki tasarım endüstrisinin (küçük ve orta ölçekli

işletmelerin) rekabet gücünün artırılmasını ve iyi tasarımın kullanılmasının teşvik edilerek daha iyi bir toplum yaratılmasını amaçlamaktadır.

KIDP'nin başlıca işlevleri tasarım endüstrisini ve tasarımcıları desteklemek, tasarım eğitimini ve eğitimcisini geliştirmek, Güney Kore tasarımını hem ulusal hem de uluslararası düzeyde teşvik etmek, yerel ve ulusal yöneticiler arasında işbirliği yapmak, tasarım altyapısını oluşturmak ve tasarım farkındalığını ülke çapında yükseltmektir.

Enstitü, ülkenin en önemli tasarım sergisi olan Güney Kore Endüstriyel Tasarım Fuarı'nın organizasyonundan sorumludur (ilk kez 1966'da kurulmuştur). Ayrıca, 1985 yılında kendi tasarım ödül programını "Good Design" ve "GD Mark"ı başlatmıştır. GD Mark, tüketicilerin dikkatini iyi tasarlanmış ürünlere çekmeye ve yurtiçi-yurtdışı pazara yönelik çalışan sanayilere daha iyi tasarım standartlarına sahip olmanın ekonomik önemini vurgulamaya yardımcı olmaktadır. Bu amaçla kurulan diğer bir ödül programı da Güney Kore Milenyum ürünleridir (KMP). 1999 yılından itibaren, yenilikçi, iyi tasarlanmış ve teknolojik açıdan seçkin ürünlere KMP statüsü verilmektedir.

Güney Kore, bu şekilde çeşitli politikalar geliştirmiştir ve bu politikalar Güney Kore'deki ekonomik kalkınma üzerinde etkili olmuştur. 1993'ten beri beş yıllık süreçlerde uygulanan endüstriyel tasarım politikaları:

- 1. Endüstriyel Tasarım Geliştirme 5. Yıllık Planı (1993-97)
- 2. Endüstriyel Tasarım Geliştirme Planı (1998-2002): Tasarım firmaları ve bu alandaki işgücünün artırılması ve tasarım konusunda farkındalığın artırılmasını;
- 3. Tasarım Endüstrisi Geliştirme Planı (2003-2007): "Design Korea" kavramına yönelik tasarım altyapısını ve uluslararası işbirliğini arttırmayı;
- 4. Tasarım Geliştirme Planı (2008-2012): Yaratıcı tasarımda rekabet gücünü arttırmayı;
- 5. Tasarım ve Endüstri Birleşme Stratejisi (2013-2017): Tasarım odaklı Ar-Ge'nin geliştirilmesini

amaçlamaktadır.

Güney Kore'de ulusal tasarımın küreselleşmesi ulusal yaratıcı tasarım planında önemli bir konudur. Bu doğrultuda şirketlerdeki inovasyon tasarımının geliştirilmesinin yanı sıra Kore üniversitelerinde çok disiplinli kurslar teşvik edilmektedir. Bu amaçla KIDP,

ülkedeki yaratıcı tasarım yeteneklerini geliştirmek için 2004 yılından bu yana 'Yeni Nesil Tasarım Liderleri Programı'nı desteklemektedir. Ayrıca, şirketler, Tasarım Yenilik Programı ve Küçük İşletme Yönetimi gibi çeşitli tasarım destekleme programları aracılığıyla desteklenmektedir.

Diğer taraftan, Güney Kore'de Seul Tasarım Vakfı, Gwangju Tasarım Merkezi, Busan Tasarım Merkezi ve Daegu Gyeongbuk Tasarım Merkezi gibi bir dizi bölgesel tasarım merkezi ve tasarım organizasyonları bulunmaktadır.

MOTIE, Güney Kore'nin tasarımını teşvik etmek ve tasarım endüstrisinin rekabet gücünü artırmak için Tasarım ve Endüstri Birleşme Stratejisinde (2013-17), üç tasarım stratejisi belirlemiştir.

a) Tasarım odaklı bir Ar-Ge politikası uygulanacaktır.

- Tasarım odaklı bir Ar-Ge sistemi oluşturmak için, tasarım uzmanlarının Ar-Ge proje planlamalarına, proje ödül seçimlerine ve bölgesel Ar-Ge projelerinin değerlendirme süreçlerine katılmaları zorunlu olacaktır.
- 2010 yılı itibarıyla, Güney Kore'de küçük şirketlerin yaklaşık % 11,3 ve tüm şirketlerin % 12,8 tasarıma yatırım yapmaktadır. Güney Kore hükümeti, bu oranı 2020 yılına kadar % 20'ye çıkarmak istemektedir. Bu amaca ulaşmak için tasarım ve endüstrinin birleşmesini hedefleyen özel bir beş yıllık eylem planı oluşturulmuştur. MOTIE, 2011 yılı itibarıyla elektronik, robot, kara trafik cihazları, denizcilik ve gemi inşaatı, ev eşyaları, tıbbi ve hizmet endüstrilerindeki KOBİ'lere yaklaşık 18 milyon dolar yatırım yapmak suretiyle, tasarım birleşme teknolojisi geliştirme projesini uygulamaya başlamıştır.
- Bilişim, otomotiv, robot teknolojileri ve hizmet endüstrilerinde tasarım alanında uzmanlaşmanın artırılabilmesi için tasarım lisansüstü okullarının açılması hedeflemektedir. Lisansüstü okullarda bu alanlarda tasarım uzmanlığını geliştirmek için özel tasarım dersleri verecektir.

b) Çeşitli destekleyici programlar aracılığıyla tasarıma uygun bir iş ortamı oluşturulacaktır.

- MOTIE, KIDP bünyesinde bir 'Tasarım İş Destek Merkezi' kuracak ve bu merkezin destekleyici işlevini güçlendirmek için her endüstriye özel personel

atayacaktır. Bu merkez yalnızca tasarım için çalışacak ve danışmanlık hizmetleri sağlanacaktır.

- Şirketlerin büyüme durumlarına göre özel tasarım desteği geliştirilecek ve "Mükemmel Tasarım Firmaları" olarak adlandırılan teşvikler oluşturulacaktır.
- Tasarımcıların haklarını korumak için, tasarımcının adının ürününe yerleştirilebilmesini sağlayan "Tasarımcı adını içeren tasarım sistemi" oluşturulacaktır. Tasarım hakkının ihlalinin engellenmesi için bir eğitim programı uygulanacaktır.

c) Tasarımla ilgili insan kaynakları ve tasarım kümeleri teşvik edilerek bölgesel tasarım kapasitesi güçlendirilecektir.

- Bir tasarım grubu kurularak imalat ve tasarım firmaları arasındaki bağlantı güçlendirilecektir.
- MOTIE, hükümetler arası tasarım politikası işbirliği için bir 'Endüstriyel Tasarım Teşvik Komitesi' kurulmasını teşvik edecektir. İlgili Kanunlarda değişiklik yapılarak, tasarım işbirliği projeleri ve politikalarını tartışacağı bir organizasyon kurulması sağlanacaktır.

Hükümet bütçesinden, endüstriyel tasarım Ar-Ge'si için başta tasarım teknolojisi olmak üzere şirketlerin tasarım yetenekleri ve tasarım işgücünün geliştirilmesi amacıyla 2014 yılında 2013'e kıyasla % 31,5'lik bir artışla yaklaşık 40 milyon dolar ayrılmıştır.

2.1.4. Danimarka

Tasarım, Danimarka'da ürün ve hizmetlerin müşteriler ve kullanıcılar için daha cazip hale getirilmesine, yeni özellik ve değerlere bağlı olarak rekabette farklılaşmasına ve daha yüksek kar elde edilmesine katkı sağlamaktadır. Politika yapıcılar, Danimarka'yı tasarıma dayalı ihracatta ilerletmek ve yeni fikirler, buluşlar ve gelişmelerle üst seviyeye çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle sanayide, tasarımın ürün geliştirme aşamalarının tamamında yer alması ve yenilik için önemli bir adım olan form ve estetik konulardaki güçlü anlayışın sürdürülmesi politikası hâkimdir.

Danimarka, gelecekte tasarımın inovasyonda daha etkili bir güç haline geleceği beklentisiyle 2010 yılında "Design 2020" bünyesinde yer almıştır. Amacı; büyümeye, üretkenliğe ve yenilikçiliğe katkıda bulunmak, tasarımın nasıl güçlendirilebileceğini

ortaya koymak ve aynı zamanda tasarım disiplinlerinde yeni eğilimlerin benimsenmesine katkı sağlamaktadır.

Danimarka, 2020 vizyonunda dünya çapında tanınan bir tasarım topluluğu olarak anılmayı hedeflediğinden, Design 2020 Komitesinin oluşturduğu tasarı çerçevesinde, insanların yaşam kalitesini yükseltmeye katkıda bulunmak, işletmeler için ekonomik değer yaratmak ve kamu sektörünü daha iyi ve daha verimli hale getirmek amacıyla çalışmalar yürütmektedir. Bu vizyonun yerine getirilmesi için, özel kuruluşlar, kamu kuruluşları ve tasarımcılar dâhil olmak üzere tüm bireyler, geleceğin şekillendirilmesine katkıda bulunurken, toplum için tasarım konularına ağırlık verilmektedir.

Belirlenen bu amaçlar doğrultusunda, Danimarkalı işletmelerdeki tasarım faaliyetlerinin seviyesini ölçen bir çalışma, Danimarkalı şirketlerin yılda yaklaşık 7 milyar DKK (1 milyar dolar) yatırım yaptığını göstermektedir. Çalışmada, endüstriyel tasarıma yatırım yapan firmaların, 2003-2007 döneminde, diğer firmalara kıyasla %250 oranında ilave bir büyüme gerçekleştirdiği görülmüştür. 2013 verilerine göre; genel destek kapsamında ayrılan bütçenin yanı sıra, tasarıma ayrılan bütçenin Ar-Ge harcamalarına ayrılan bütçedeki oranı %2,3'tür. Danimarka; Finlandiya ve İngiltere gibi ülkelere kıyasla daha az miktarda Ar-Ge ve tasarım harcamasında bulunsa da, toplam Ar-Ge harcamalarında tasarıma ayrılan bütçe bu ülkelerdekilere oranla yaklaşık 4-7 kat fazladır.

2.1.5. Avustralya

Avustralya'da tasarım stratejilerinin belirlenmesinde, Avustralya Endüstriyel Tasarım Konseyi (IDCA) ve Avustralya Tasarım Birliği (ADA) olmak üzere iki önemli kuruluş bulunmaktadır.

Avustralya Endüstriyel Tasarım Konseyi (IDCA), 1958 yılından bu yana tasarım alanında faaliyetlerini sürdürmekte olup amacı üreticileri ve tüketicileri tasarımın değeri konusunda eğitmek, üretilen mallarda yüksek tasarım standartlarını oluşturmak ve geniş kitlelerce iyi tasarımın takdir edilmesini sağlamaktır.

Avustralya Tasarım Birliği (ADA) ise Avustralya'da üretkenliği ve yeniliği artırmak için tasarımın bir strateji olarak Avustralya'nın ulusal düzeyde yenilikçi sistemin ayrılmaz bir parçası olmasını teşvik etmektedir. Avustralya Tasarım Birliği, Eylül 2010'da 100'den fazla tasarım sektörü temsilcisinin katılımıyla gerçekleştirilen etkinlikte

tasarıma yönelik hedefler belirlemiştir. Bu hedefler çerçevesinde, ulusal tasarım politikasının Avustralya'nın gündemiyle ilişkili olması, okullardan profesyonel eğitim veren kurumlara kadar her seviyedeki eğitim ve tasarım becerilerinin geliştirilmesi ve kamu hizmetini destekleyerek iyi tasarımların ekonomik büyümeye katkıda bulunabilecek incelemelerin yapılması amacıyla çalışmalar yürütmektedir.

Avustralya Endüstriyel Tasarım Konseyi (IDCA) tarafından 1958 yılında oluşturulan Avustralya İyi Tasarım Ödülleri (Good Design Australia) tasarımın değerini ve faydalarını iş dünyasına, endüstriye, hükümete ve topluma tanıtmayı; Avustralya'da ve uluslararası düzeyde tasarım, yaratıcılık ve yenilik kültürü geliştirmeye yardımcı olmayı taahhüt etmektedir. Yıllık tasarım ödüllерinin yanı sıra Tasarım Girişimcilik Ödülleri (Design Entrepreneur Awards) ve Avustralya Genç Tasarımcı Ödülleri (Young Australian Design Awards) programları da dâhil olmak üzere önde gelen birçok ödül programının yönetiminden sorumlu uluslararası bir tasarım tanıtım organizasyonudur. Avustralya İyi Tasarım Ödülleri, Dünya Tasarım Örgütü (WDO) tarafından Avustralya'nın en gözde tasarımlarını belirleyen ödül programı mekanizmasıdır.

2.1.6 Ülkemiz Açısından Dünya Tasarım Politikalarının Değerlendirilmesi

Yeni hazırlanan Tasarım Stratejisi ve Eylem Planında (2018-2020) yer alan tasarım stratejileri ile Avrupa Birliği ve gelişmiş ülkelerin tasarım stratejileri karşılaştırıldığında birçok politikada paralellik olduğu görülmektedir. Örneğin, Güney Kore'nin Tasarım ve Endüstri Birleşme Stratejisindeki (2013-2017) üç stratejiden biri olan "Tasarım odaklı bir Ar-Ge politikası uygulanacaktır." hedefi çerçevesinde, Güney Kore'de tasarım odaklı bir Ar-Ge sistemi oluşturmak için tasarım uzmanlarının Ar-Ge proje planlamalarına, proje ödül seçimlerine ve bölgesel Ar-Ge projelerinin değerlendirme süreçlerine katılmaları zorunlu tutulmuştur. Benzer biçimde hazırlanan Tasarım Stratejisi ve Eylem Planında (2018-2020) da, tasarım odaklı Ar-Ge politikasının oluşturulması ve tasarım desteklerinin etkinliğinin artırılması amacıyla, Eylem 2.2 "Endüstriyel tasarım; Ar-Ge ile ürün geliştirme ve ticarileştirme desteklerine değerlendirme kriteri olarak dâhil edilecektir" ve Eylem 2.3 "Tasarım gerektiren Ar-Ge ve ürün geliştirme projelerine ilişkin seçim ve değerlendirme kurullarına tasarım akademisyenleri veya profesyonelleri de dahil edilecektir" eylemleri belirlenmiştir.

Diğer taraftan, Güney Kore'nin tasarım stratejisinde olduğu üzere tasarım endüstrisini ve tasarımcıları desteklemek, tasarım eğitimini ve eğitimcisini geliştirmek, Güney Kore

tasarımını hem ulusal hem de uluslararası düzeyde teşvik etmek ve tasarım farkındalığını ülke çapında yükseltmek amacına benzer şekilde Tasarım Stratejisi ve Eylem Planında (2018-2020) Hedef-3 "Tasarım alanında insan kaynağı kapasitesi ve niteliği artırılacaktır." ve Hedef-4 "Türk tasarımının ulusal ve uluslararası düzeyde görünürlüğü ve bilinirliği artırılacaktır." başlıkları altında çeşitli eylemler öngörülmüştür.

Ayrıca Avrupa Birliği'nin "Tasarımın tanıtımında kullanılan yöntemler farklılaştırılacaktır." tasarım politikasına benzer biçimde, Hedef-4 altında "Tasarım Müzesi kurulması" eylemi tanımlanmıştır.

2.2. TÜRKİYE'DE KURUMSAL YAPI

2.2.1. Türk Tasarım Danışma Konseyi (TTDK)

Türk Tasarım Danışma Konseyi, Bakanlar Kurulunun 05/08/2009 tarihli ve 2009/15355 sayılı kararının 03/09/2009 tarihli ve 27338 sayılı Resmi Gazetede yayımlanması ile kurulmuştur.

Konseyin amacı, Türkiye'nin uluslararası alanda rekabet gücünü artırmak için tasarım stratejilerinin ve politikalarının belirlenmesine, uygulama altyapısı oluşturulmasına ve uygulanmasına ve bu suretle katma değeri yüksek tasarımlar yaratılmasına, Türk tasarımcılarının ve tasarımlarının dünya pazarında tercih edilir konuma getirilmesine, tasarımcı ve sanayici işbirliğinin sağlanmasına ve "Türk Tasarımı" imajının yerleştirilmesine yönelik istişare niteliğinde kararlar almak ve önerilerde bulunmaktır.

Konsey bünyesinde teknik düzeyde çalışmalarını yürütmek üzere 6 komite faaliyet göstermektedir:

- Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planı Komitesi
- Hukuki İşler Komitesi
- Destekler Komitesi
- Eğitim ve Araştırma Komitesi
- Tanıtım ve Farkındalık Komitesi
- İşbirliği ve Koordinasyon Komitesi

Türk Tasarım Danışma Konseyinin başkanlığını Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı yapmakta, sekreteryaya görevini Türk Patent ve Marka Kurumu yürütmektedir. Türk Tasarım Danışma Konseyinin üyeleri Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Yükseköğretim Kurulu, TÜBİTAK, TÜRK PATENT, KOSGEB, TOBB, TESK, TİM, TÜSİAD, TMMOB, ETMK, GMK ve MTD'dir. Konsey yılda iki kere toplanarak, ülkemizde tasarım alanında yaşanan gelişmeleri değerlendirmekte ve ilerleyen dönemde yapılması gereken faaliyetler ve işbirlikleri konusunda kararlar almaktadır. TTDK bugüne kadar 17 toplantı yapmış ve tasarım alanında yürütülen faaliyetlerin koordinasyonunda önemli rol üstlenmiştir.

TTDK'nin inisiyatifıyla hazırlanan Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planında (2014-2016) yer alan her bir hedefe ilişkin faaliyetler, ilgili komiteler tarafından koordine edilmiştir. Her bir faaliyete ilişkin gelişmeler, sorumlu kuruluşlar tarafından üçer aylık dönemler halinde sekreteryaya görevini yürüten Türk Patent ve Marka Kurumuna raporlanmış ve TTDK toplantılarında değerlendirilmiştir.

Türk Tasarım Danışma Konseyinin çalışmalarının kamuoyu ile paylaşılması ve tasarımla ilgili paydaşlar arasında iletişim ağı oluşturulması amacıyla Türk Tasarım Danışma Konseyi internet sitesi (www.tasarimkonseyi.gov.tr) oluşturulmuştur. İnternet sitesi üzerinden, Konsey üyesi kurum ve kuruluşlara, Tasarım Stratejisi ve Eylem Planına, tasarımla ilgili tüm mevzuat bilgisine ve ülkemizde tasarım yapan firma veya kişileri teşvik etmek, tasarım faaliyetlerini geliştirmek amacıyla verilmekte olan desteklere ilişkin bilgilere ulaşabilmektedir. Sayfa içeriğinde ayrıca, gerçekleştirilen toplantılar ve tasarım alanında yaşanan gelişmelere ilişkin haberler yer almaktadır.

Ülkemizde tasarım alanına yaptıkları katkılarla öne çıkan duayen tasarımcıların onurlandırılması amacıyla, Türk Tasarım Danışma Konseyi tarafından Onur Ödülü verilmeye başlanmıştır. Söz konusu ödül, aynı zamanda toplumda tasarım farkındalığını ve tasarımcılarımızın bilinirliğini artırmayı amaçlamaktadır.

2.2.2. Mesleki Örgütlenme

Türkiye'de tasarım alanında iki farklı türde meslek örgütlenmesi oluşmuştur. Bunlardan ilki, Anayasanın 135'inci maddesine göre kurulan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. Mimarlar ve mimarlığa yakın meslekler 1954 yılında kurulan Türk

Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) altında kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olarak örgütlenmişlerdir. Bu örgütlere üniversitelerin ilgili bölümlerinin lisans programlarını bitirenler üye olabilmektedir. 1954'te özel bir yasa ile kurulan TMMOB altında aynı yıl kurulan on odadan biri Mimarlar Odasıdır. TMMOB yasası gereği odası olmayan meslekler kendilerine en yakın odaya üye olabilmekte, yeterli sayıya ulaştıktan sonra ayrılıp kendi odalarını kurabilmektedir. Mimarlar Odasına üye olan meslek gruplarından, bu yöntemle ayrılarak 1968'de Şehir Plancıları Odası, 1972'de İç Mimarlar Odası kurulmuştur. 1994 yılında Peyzaj Mimarları Odası, Ziraat Mühendisleri Odasından ayrılarak kurulmuştur. Endüstriyel tasarımcılar 1983 yılından beri Mimarlar Odasına üye olabilmektedirler. TMMOB altındaki meslek odaları yasadan aldıkları yetkiyle büro tescil işlemleri ve asgari ücret tarifeleri gibi mesleki uygulama standartlarını yönetmeliklerle düzenleyebilmektedir.

İkinci tür meslek örgütleri, Dernekler Kanununa göre kurulan dernek statüsündeki meslek kuruluşlarıdır. Bunların en belli başlıları Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu (ETMK), Grafik Tasarımcılar Meslek Kuruluşu (GMK) ve Moda Tasarımcıları Derneğidir (MTD). Bu kuruluşlar meslek haklarını korumaya yönelik faaliyetlerin yanı sıra tasarımın tanıtımını yapan faaliyetler de yürütmektedir. Dernek statüsündeki meslek kuruluşları, mesleki uygulama standartlarını oluşturup önerebilirler ancak yaptırım yetkileri bulunmamaktadır.

Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları mesleklerin kapsamlarına giren hakların, yetkilerin ve sorumlulukların kamu yararı çerçevesinde meslektaşlar tarafından düzenlenmesini sağlamaktadır. Meslek odaları; meslek etiği, mesleki hizmetin denetimi, eğitimin akreditasyonu, sürekli mesleki gelişim, meslek icrasında kamu yararının gözetilmesi, çalışanların ve hizmetlerin asgari ücretlendirmesi gibi konularda düzenlemeler getirmektedirler. Mimar, mühendis ve tasarımcılar çalıştıkları sektörün faaliyet alanına göre çeşitli projelerde birlikte görev almaktadır. Mimar ve mühendisler gibi tasarımcıların da hak ve yetkilerinin yasa ve yönetmeliklerle düzenlenmesi, tasarımla ilgili tüm mesleklerin uygulama standartlarının kendi meslek odaları tarafından belirlenmesine ihtiyaç vardır. Endüstriyel tasarımcılar için ayrı bir meslek odasının kurulması üzerinde tartışılan bir konudur. Mimarlar Odası altında yer alan endüstriyel tasarımcıların ayrılarak kendi odalarını kurma hedefleri bu sürecin önemli bir aşamasıdır.

2.2.2.1. Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu (ETMK)

1988 yılında kurulan Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu Türkiye'de endüstriyel tasarım alanında çalışmalar yapan en köklü mesleki örgüttür. Derneğin yurtiçinde ve yurtdışında toplam 541 üyesi bulunmaktadır. Derneğin İstanbul Şubesi 1998, İzmir Şubesi 2010 ve Ankara Şubesi 2012 yılında açılmıştır. ETMK'nin temel hedefi, endüstri ürünleri tasarımı mesleğini topluma tanıtmak, tasarımcıların hak ve yetkilerini oluşturmak ve korumak, meslektaşlar arasında iletişim ve dayanışmayı güçlendirmek, topluma tasarlanmış nitelikli ürünler sunulmasını sağlamak amacıyla ilgili kuruluşlarla üretici ve kullanıcı düzeyinde çalışmalar yapmaktır. ETMK, 2011 yılından beri Uluslararası Endüstriyel Tasarım Kuruluşları Konseyi (ICSID) yeni adıyla Dünya Tasarım Örgütü (WDO) üyesidir.

Kuruluş; tasarımla ilgili birçok sergi ve yarışmayı, kitap ve kataloğu, panel ve eğitim çalışmalarını yapmakta ya da desteklemektedir. ETMK, her yıl düzenlenen Design Turkey Endüstriyel Tasarım Ödüllerinin yürütücülerindedir. Ayrıca, 2014-2016 yılları arasında tasarım ile ilgili çeşitli alanlardaki sorunların çözümüne yönelik üç önemli çalıştay gerçekleştirmiş olup üyesi oldukları Kurul ve organizasyonların da birçok toplantısında ülke tasarımının geliştirilmesi adına katılım sağlamışlardır.

2.2.2.2. Grafik Tasarımcılar Meslek Kuruluşu (GMK)

Grafik Tasarımcılar Meslek Kuruluşu (GMK) 1978 yılında grafik tasarımın gelişmesi, tasarımcıların bir araya gelmesi ve haklarının korunması amacıyla kurulmuştur. 235 üyesi bulunan GMK, 1993 yılından beri Uluslararası Tasarım Konseyi (ICO-D) üyesidir.

GMK, kuruluşundan bu yana bünyesinde çeşitli sergi, yarışma, seminer ve çalıştaylar düzenlemektedir ve grafik tasarım alanında güncel konuların takip edilmesi amacıyla çeşitli yayınlar, makaleler yayınlamaktadır. Ayrıca, Grafik Tasarımcılar Meslek Kuruluşu meslek standartlarının oluşturulmasında gerektiği durumlarda devlet kuruluşlarına ve grafik tasarım yarışmalarının uluslararası kurallara uygun yönetmeliklerinin hazırlanması hususunda yarışma komitelerine danışmanlık yapmaktadır. Bu kapsamda GMK tarafından 2014-2016 yılları arasında 3 seminer, 4 sergi, 1 yarışma yapılmış ve 5 yarışma desteği verilmiştir.

2.2.2.3. Moda Tasarımcıları Derneği

Moda Tasarımcıları Derneği, Türk moda tasarım sektörünün oluşmasına katkıda bulunmuş yedi moda tasarımcısı tarafından 2006 yılında Türkiye moda tasarım sektörünün, dünya moda akımlarının oluşumunda belirleyici bir "ekol" haline gelmesi vizyonuyla kurulmuştur. MTD'nin 170 üyesi bulunmaktadır.

Bu kapsamda, Türk moda tasarımını ve tasarımcısını desteklemek, gelişimine katkıda bulunmak amacıyla, Türkiye'de ve dünyada birçok etkinliği düzenlemekte veya desteklemektedirler.

2.2.2.4. İçmimarlar Odası

TMMOB İçmimarlar Odası, dernek olarak faaliyetlerine başlamış, 1976 yılında oda statüsüne geçmiş olup dünyada oda statüsüne geçen ilk içmimarlık meslek kuruluşlarından biridir. İçmimarlar Odasının 4.616 üyesi bulunmaktadır. İçmimarlar Odası, Uluslararası İçmimarlar/İç Mekân Tasarımcıları Federasyonu (IFI) üyesidir.

İçmimarlar Odası, mesleki sorunların çözümüne katkı sağlamak amacıyla çeşitli konferans ve çalıştaylar düzenlemekte veya desteklemektedirler.

2.2.2.5. Tasarım Alanında Uluslararası Kuruluşlar ve Türkiye'nin Bu Kuruluşlarla İlişkileri

2.2.2.5.1. Dünya Tasarım Örgütü (WDO)

Uluslararası düzeyde endüstriyel tasarım disiplini geliştirmeyi amaçlayan ve 1957 yılında kurulmuş olan Uluslararası Endüstriyel Tasarım Kuruluşları Konseyi (ICSID), 17-18 Ekim 2015 yılında yapılan 29. Genel Kurulunda ismini Dünya Tasarım Örgütü (WDO) olarak değiştirmiştir. WDO'ya 140'tan fazla kuruluş üyedir. Ülkemizden de Türk Patent ve Marka Kurumu, Atılım Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Özyeğin Üniversitesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu, Mobilya Dernekleri Federasyonu, Arçelik A.Ş., Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Kale Holding A.Ş. ve Uluslararası Fuarçılık A.Ş. üye olarak bulunmaktadır.

Birleşmiş Milletler'de özel danışman kuruluş statüsünde olan WDO, Dünya Tasarım Başkenti, Dünya Tasarım Konuşmaları, Dünya Tasarım Ödülü, Dünya Endüstriyel Tasarım Günü ve İç Tasarım gibi uluslararası etkinlik ve faaliyetler yapmaktadır.

2.2.2.5.2. Uluslararası Tasarım Konseyi (ICO-D)

ICO-D, 1963'te Londra'da ICOGRADA (International Council of Graphic Design Associations) adıyla kurulmuştur. 2014'te ICO-D olarak adını değiştiren konsey, iletişim tasarımı konusunda uluslararası düzeydeki en üst kuruluştur. 67 ülkeden üyeleri bulunan ICO-D'ye ülkemizden Grafik Tasarımcılar Meslek Kuruluğu, Özyeğin Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi üyedir.

2.2.2.5.3. Uluslararası İçmimarlar Federasyonu (IFI)

1963 yılında Danimarka'da kurulan Uluslararası İçmimarlar Federasyonu içmimarlık mesleğine ilişkin uluslararası düzeyde faaliyet gösteren tek platformdur. 110 ülkeden üyelere sahip olan federasyona ülkemizden İçmimarlar Odası, İzmir Ekonomi Üniversitesi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi ve Çankaya Üniversitesi üyedir.

2.3. YASAL ÇERÇEVE

Ülkemizde tasarımların korunması fikri mülkiyet hukuku ve haksız rekabet hukuku kapsamında sağlanmaktadır. Bu alandaki mevcut mevzuat aşağıda yer almaktadır:

- a. 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu
- b. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
- c. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

Ülkemizin taraf olduğu tasarımlara ilişkin uluslararası anlaşmalar aşağıda yer almaktadır:

- a. Paris Sözleşmesi
- b. Bern Sözleşmesi
- c. Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması (TRIPS)
- d. Tasarımların Uluslararası Tesciline İlişkin Lahey Anlaşması (Cenevre Metni)
- e. Tasarımların Sınıflandırılmasına İlişkin Locarno Anlaşması

2.3.1. 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu Kapsamında Koruma

Tasarımların fikri mülkiyet hukuku kapsamında korunması 1995 yılından itibaren 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile

sağlanmaktaydı. Söz konusu düzenleme 10/01/2017 tarihinde yürürlüğe giren 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ile yürürlükten kaldırılmış ve tasarım korumasında yeni bir dönem başlamıştır. Kanun ile tescilli tasarımların yanı sıra tescilsiz tasarımların da korunması sağlanmıştır. Buna göre; yeni ve ayırt edici niteliğe sahip tasarımlar Türk Patent ve Marka Kurumuna tasarım tescil başvurusu yapılması halinde 'tescilli tasarım', ilk kez Türkiye'de kamuya sunulmuş olması halinde 'tescilsiz tasarım' olarak korunur. 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununa göre tescilsiz tasarımların koruma süresi, koruma talep edilen tasarımın kamuya ilk sunulduğu tarihten itibaren üç yıldır. Tescilli tasarımların koruma süresi başvuru tarihinden itibaren 5 yıldır. Ancak bu süre beşer yıllık dönemler halinde yenilenmek suretiyle 25 seneye kadar uzatılabilir.

Başvuru, şekli inceleme, içerik incelemesi, yayım, itiraz ve belgelendirme aşamalarından oluşan tasarım tescil süreci yaklaşık 6 ay sürmektedir.

İki ya da üç boyutlu şekillerin tasarım olarak tescil edilebilmesinin yanı sıra, bir işletmenin mal ve hizmetlerini diğer işletmenin mal ve hizmetlerinden ayırt etme koşulunu sağlaması durumunda marka olarak da tescil edilebilmesi mümkündür.

İki ya da üç boyutlu şekillerin markasal kullanımı, bu şekilleri taşıyan mal ve hizmetlerin köken itibarıyla diğer mal ve hizmetlerden ayırt edilmesini sağlamaya yönelik kullanımı ifade eder. Marka korumasıyla hak sahibine marka olarak tescil ettirdiği şekli kullanma hakkı tanınmakta, tescil ettirdiği şeklin imalatının münhasıran kendisine ait olması gibi bir hak verilmemektedir. Tasarım koruması 25 yıllık süreyle sınırlanmış olmasına karşın marka olarak korunma 10'ar yıllık yenileme dönemleriyle sınırsız olarak öngörülmektedir.

Türk Hukukunda tasarımların 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununun patente ilişkin hükümlerinde sayılan koşulları sağlaması durumunda patent veya faydalı model olarak tescil edilip korunması da mümkündür.

2.3.2. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Koruma

Tasarımlar, eser sayılmaları koşuluyla, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında da korunmaktadır. Anılan Kanun uyarınca, fikir ve sanat eseri, eser sahibinin hususiyetini taşıyan, ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar ve sinema eserleri türlerinden birisi içine giren her nevi fikir ve sanat mahsulüdür. Buna göre, Kanun kapsamında bir tasarımın eser olarak korunabilmesi için söz konusu çalışmanın

sahibinin hususiyetini taşıması (sübjektif koşul) ve Kanunda öngörülen eser türlerinden birinin içine girmesi (objektif koşul) gerekir.

Anılan Kanunun 1/B maddesinin (b) bendinde eser sahibi, eseri meydana getiren kişi olarak tanımlanmaktadır. Ancak, marka ve tasarım mevzuatından farklı olarak, eser üzerindeki hakların korunabilmesi için eser sahipliğinin herhangi bir sicile kaydedilmesine ya da makama bildirilmesine gerek yoktur. Kanun kapsamında koruma, eserin oluşturulmasıyla kendiliğinden başlamaktadır. Kanun gereğince eser sahibinin haklarına ilişkin koruma süresi kural olarak eser sahibinin yaşadığı müddetçe ve ölümünden itibaren 70 yıl devam etmektedir.

5846 sayılı Kanunda tasarımların eser olarak korunmasına ilişkin bazı özel düzenlemeler bulunmaktadır. Buna göre, Kanunun ilim ve edebiyat eserini düzenleyen 2'nci maddesinde "...her çeşit mimarlık ve şehircilik tasarım ve projeleri, mimari maketler, endüstri, çevre ve sahne tasarım ve projeleri..." ilim ve edebiyat eseri olarak koruma altına alınmıştır. Diğer taraftan, Kanunun "Güzel Sanat Eserleri" başlıklı 4'üncü maddesinde "...estetik değer sahip olan... el işleri ve küçük sanat eserleri, minyatürler ve süsleme sanatı ürünleri ile tekstil, moda tasarımları..." güzel sanat eseri olarak kabul edilmiştir. Aynı maddede; krokiler, resimler, maketler, tasarımlar ve benzeri eserlerin endüstriyel model ve resim olarak kullanılmasının, düşünce ve sanat eserleri olmak sıfatlarını etkilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Sonuç itibarıyla tasarımlar, "çoklu koruma ilkesi" gereğince marka ve tasarım mevzuatının yanı sıra, şartları sağlaması durumunda 5846 sayılı Kanun kapsamında eser olarak da korunabilmektedir.

2.3.3. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Haksız Rekabet Hükümleri Kapsamında Koruma

Tasarım mevzuatı koruması ürünün görünümü üzerindeki fikri mülkiyet hakkını korumayı, haksız rekabet hükümleri ise doğru ve dürüst olmayan her türlü rekabetin önlenmesini amaçlamaktadır. Bu bağlamda haksız rekabet, tüketicinin, rakip bir firmanın malını diğer bir firmanın sanarak satın almasını veya satın alma kararının oluşması esnasında iltibasın ortaya çıkmasını engellemektedir. Şartları oluştuğunda tasarımlar haksız rekabet hükümleri kapsamında da koruma imkanı bulmaktadır.

2.4. EĞİTİM

Ülkemizde ortaöğretim seviyesinde eğitim yapılan 53 meslek alanından 25'inde tasarım eğitimi yapılmakta; bu programların yapısında tasarım ile ilgili ders, modül veya tasarım ile ilgili bilgi ve becerilere ait kazanımlar yer almaktadır. Mesleki ve teknik öğretim programlarından 14'ünde ise öğrencilere tasarım ile ilgili temel yeterliklerin kazandırıldığı Temel Tasarım dersi verilmektedir.

Ortaöğretim düzeyinde verilen mesleki ve teknik eğitimin planlanması, uygulanması ve geliştirilmesinden sorumlu olan Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2014-2016) kapsamında Hedef 3, Eylem 7'de yer alan mesleki ve teknik ortaöğretimde tasarım derslerinin etkinliğinin artırılması hedefine ulaşılması amacıyla mesleki ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarında okutulan temel tasarım dersine ilişkin etki analizi raporu hazırlanmıştır.

Rapor, resmi mesleki ve teknik ortaöğretim okul/kurumlarında okutulmakta olan temel tasarım dersinin kazanımlarının gerçekleşme düzeyini ve temel tasarım dersinin öğrencilerin yaratıcılığına, diğer mesleki derslerine/alanına ve mezuniyet sonrası iş hayatına etkisini ortaya koymaktadır. 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Türkiye'de resmi mesleki ve teknik ortaöğretim okul/kurumlarında temel tasarım dersini 10, 11 ya da 12. sınıfta okumuş veya okumakta olan 11 ve 12. sınıf öğrencisi 33.548, temel tasarım dersini okutan öğretmen sayısı 998'dir. Etki analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin (%95'i) ve öğrencilerin (%85'i) çoğuna göre, temel tasarım dersi bireysel yaratıcılığı geliştirmekte ve temel tasarım dersinde kazanılan bilgi ve beceriler diğer meslek derslerine/alanlarına katkı sağlamaktadır. Temel tasarım dersinin etkililiğini artırmak için haftalık ders saatlerinin artırılması, uygun eğitim ortamının sağlanması ve gerekli araç-gereçlerin sağlanması önerileri getirilmiştir.

Üniversiteler bünyesinde yer alan meslek yüksekokullarında ise 9 farklı türde toplamda 430 ön lisans programı mevcuttur. 2017 yılı itibarıyla bu programlarda doluluk oranı yaklaşık %72,09'dur. Tasarımla ilgili olan program adları, kontenjan ve yerleşen sayıları ile program bazında doluluk oranları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Tasarımla İlgili Ön lisans Programları (2017)

	Program Adı	Program Sayısı	Kontenjan	Yerleşen	Doluluk Oranı (%)
1	Ayakkabı Tasarım ve Üretimi	10	226	68	30,09
2	Bilgisayar Destekli Tasarım ve Animasyon	20	567	205	36,16
3	Endüstri Ürünleri Tasarımı	7	267	179	67,04
4	Grafik Tasarımı	188	5218	4464	85,55
5	İç Mekan Tasarımı	56	1679	1465	87,25
6	Kuyumculuk ve Takı Tasarımı	29	885	555	62,71
7	Moda Tasarımı	115	3197	2039	63,78
8	Sahne ve Dekor Tasarımı	4	56	41	73,21
9	Web Tasarımı ve Kodlama	1	2050	1181	57,61
	TOPLAM	430	14145	10197	72,09

Kaynak: YÖK, 2017

Diğer yandan, 2017 yılı itibarıyla üniversitelerde toplamda 358 olmak üzere 25 farklı türde tasarımla ilgili lisans programı bulunmaktadır. Tablo 2’de bu programlarla ilgili detaylı bilgiler verilmiş olup, tasarımla ilgili lisans programlarının doluluk oranının yaklaşık %87 olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Tasarımla İlgili Lisans Programları (2017)

	Program Adı	Program Sayısı	Kontenjan	Yerleşen	Doluluk Oranı (%)
1	Animasyon ve Oyun Tasarımı	3	15	11	73,33
2	Canlandırma Filmi Tasarım ve Yönetimi	1	31	31	100,00
3	Dijital Oyun Tasarımı	6	122	108	88,52
4	El Sanatları Tasarımı ve Üretimi	2	24	23	95,83
5	Endüstri Ürünleri Tasarımı	45	961	708	73,67
6	Endüstriyel Tasarım	19	201	187	93,03
7	Endüstriyel Tasarım Mühendisliği	5	187	156	83,42
8	Film Tasarım ve Yazarlık	1	21	21	100,00
9	Film Tasarım ve Yönetmenliği	2	22	21	95,45
10	Film Tasarımı	5	76	75	98,68
11	Gemi ve Yat Tasarımı	2	22	22	100,00
12	Görsel İletişim Tasarımı	65	1101	970	88,10
13	Görsel Sanatlar ve Görsel İletişim Tasarımı	6	38	6	15,79
14	Grafik Tasarım	20	217	151	69,59

15	İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı	92	2020	2017	99,85
16	İletişim Tasarımı	29	556	445	80,04
17	İletişim Tasarımı ve Medya	1	62	62	100,00
18	İletişim Tasarımı ve Yönetimi	8	157	153	97,45
19	Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarisi	8	157	92	58,60
20	Kuyumculuk ve Mücevher Tasarımı	2	48	48	100,00
21	Moda Tasarımı	7	262	258	98,47
22	Moda ve Tekstil Tasarımı	19	289	189	65,40
23	Reklam Tasarımı ve İletişimi	6	147	108	73,47
24	Takı Tasarımı	3	25	4	16,00
25	Tekstil Tasarımı	1	7	7	100,00
	TOPLAM	358	6768	5873	86,78

Kaynak: YÖK, 2017

Ayrıca, 2015 yılı itibarıyla tasarımla ilgili lisansüstü programların öğrenci sayısı 1799'dur. Bu öğrencilerin 1574'ü yüksek lisans programlarına ve 225'i doktora programlarına kayıtlıdır.

Üniversitelerde program açabilmek ve sonrasında eğitim-öğretime başlayabilmek için ilgili üniversite senatosunun teklifi ve sonrasında YÖK'ün onayı gerekmektedir. YÖK, teklif edilen program ile ilgili sunulan müfredat, altyapı, programın yer alacağı il/ilçenin koşulları, akademik personel sayısı, işgücü istatistikleri, öğrenci tercih edilirliliği (doluluk oranı) ve benzeri birçok kritere göre ilgili programın açılıp açılmayacağına ve sonrasında eğitim-öğretime başlayıp başlamamasına karar vermektedir. Özellikle ilgili programlara öğrenci alınırken belli akademisyen kriterlerine (ilgili alanda doktora yapmış en az üç öğretim üyesi) ve fiziki altyapı koşullarına bakılmaktadır. Bu kapsamda, üniversitemizde tasarımla ilgili programların sayısının da arttığı görülmektedir.

Özellikle ön lisans programlarında uygulanan müfredatlar uzun bir süredir gündemde olup, bu konuyla ilgili önemli projeler tamamlanmıştır. ISCED (International Standard Classification of Education) çalışmaları kapsamında var olan program isimleri gözden geçirilmiş ve benzer isimlerle ve aynı hedefe yönelik programlar tek bir isim altında toplanmıştır (Tablo 3). Benzer şekilde, bu çalışmalar sırasında program müfredatları da gözden geçirilerek; standart ve birbirleriyle uyumlu hale getirilmiştir.

Tablo 3: MYO'larda Yeni Program Adları

ISCED Bölüm Kodu	MYO'larda Eski Program Adı	Yeni Program Adı (2009-2010 öğretim yılından itibaren uygulanan)
214: TASARIM	Grafik Grafik Tasarım Açık Hava Reklam Ürünleri ve Serigrafi Grafik ve Reklamcılık	Grafik Tasarımı
	Moda Tasarımı Moda ve Tekstil Tasarımı Kostüm Tasarım Tekstil Tasarımı Tekstil Ürünleri Tasarımı	Moda Tasarımı
	Endüstriyel Tasarım	Endüstri Ürünleri Tasarımı
	Sahne Tasarımı Dekor Tasarımı	Sahne ve Dekor Tasarımı
		İç Mekan Tasarımı Çorap ve Moda Tasarımı
	542: TEKSTİL, GİYİM, AYAKKABI ve DERİ	Ayakkabı Tasarımı Ayakkabı ve Saraciye Tasarımı Saraciye Tasarımı ve Üretimi

ISCED Bölüm Kodu	MYO'larda Eski Program Adı	Yeni Program Adı (2009-2010 öğretim yılından itibaren uygulanan)
215: EL SANATLARI	Uygulamalı Takı Teknolojisi	Kuyumculuk ve Takı Tasarımı
	Kıymetli Taş ve Metal İşlemciliği	
	Takı Tasarım ve Süs Taşları İşlemciliği	
	Kuyumculuk ve Takı Tasarımı	
	Gemoloji ve Mücevher	
	Taş ve Metal İşletmeciliği	
	Takı ve El Sanatları	
	Kıymetli Taş ve Metal İşlemciliği	

Kaynak: YÖK, 2016

Öte yandan, üniversitelerin birçoğunda AB'ye uyum (Bologna süreci), stratejik planlama ve akreditasyon çalışmaları sürdürülmektedir. Bu çerçevede, program müfredatları üniversiteler ve ilgili paydaşlarla işbirliği içinde sürekli gözden geçirilmektedir.

Ancak, endüstriyel tasarım eğitimi hususunda özellikle “Endüstri Ürünleri Tasarımı” ön lisans programlarıyla “Endüstri Ürünleri Tasarımı, Endüstriyel Tasarım, Endüstriyel Tasarım Mühendisliği” lisans programlarının isimlerinin karışıklığa ve haksız rekabete neden olduğuna ve bu programlarda isim değişikliğine gidilmesi gerektiğine ilişkin öneriler bulunmaktadır. Buna karşın YÖK tarafından ise, “Endüstri Ürünleri Tasarımı” ile ilgili ön lisans programlarından mezun olanların “tekniker”, “Endüstriyel Tasarım Mühendisliği” ile ilgili programlardan mezun olanların ise mühendis unvanı aldıkları ifade edilerek böyle bir değişikliğe gerek olmadığı vurgulanmıştır. Bu hususta fikir birliği bulunmadığından, sorunun net bir şekilde tespit edilmesi ihtiyacı bulunmaktadır.

2000’li yıllarda tasarımla ilgili lisans düzeyinde bölümlerin sayısında hızlı bir artış gözlenmiş, lisans programlarının sayısı son 15 yılda 6-7 kat artmıştır. Öte yandan doktora programlarının azlığı nedeniyle tasarım alanlarında yetişen akademisyen sayısı yeterli düzeyde değildir.

2.5. TASARIM DESTEKLERİ

Ülkemizde tasarım yapan gerçek veya tüzel kişileri teşvik etmek ve ülkemizdeki tasarım faaliyetlerini geliştirmek amacıyla Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı ve KOSGEB tarafından geliştirilen ve uygulanan destek mekanizmaları aşağıda özetlenmiştir.

2.5.1. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Destekleri

Teknolojik bilgi üretilmesini, üründe ve üretim süreçlerinde yenilik yapılmasını, üretim maliyetlerinin düşürülmesini, teknolojik bilginin ticarileştirilmesini, teknoloji ağırlıklı üretimin yaygınlaşmasını, yeniliğe ve tasarıma yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye girişinin hızlandırılmasını, Ar-Ge ve tasarım personeli ve nitelikli işgücü istihdamının artırılmasını desteklemek ve teşvik etmek görevlerini üstlenerek, Ar-Ge, yenilik ve tasarım yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulmasını amaçlayan 26/02/2016 tarih ve 29636 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6676 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun çerçevesinde aşağıdaki destekler verilmektedir. Söz konusu Kanun 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme Ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunda değişiklikler yapmaktadır.

2.5.1.1. Tasarım Merkezlerinin Desteklenmesi

28/02/2008 tarihli ve 5746 Sayılı Kanunun uygulanmasına yönelik olarak hazırlanan "Araştırma Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği" kapsamında Tasarım Merkezlerine sağlanan muafiyetler; Vergi İndirimi, Sigorta Primi Desteği, Gelir Vergisi Stopajı Teşviki, Damga Vergisi İstisnası, Gümrük Vergisi İstisnasıdır. Bunların yanı sıra tasarım faaliyetleri ile ilgili olarak malzeme giderleri, amortismanlar, personel giderleri, tasarım merkezinin genel giderlerine ilişkin harcamalar ile tasarım merkezlerinin sözleşme çerçevesinde siparişe dayalı olarak yürüttükleri tasarım faaliyetleri de tasarım indirimine konu edilebilmektedir.

Tasarım merkezi olabilmek için tasarımcı ve teknisyen statüsünde çalışan en az 10 tam zaman eş değer tasarım personeline sahip olunması gerekmektedir. Söz konusu merkezlerde tasarım projelerinin bulunması, tasarım ve destek personelinin tasarım merkezinde çalıştığının fiziki kontrolünü yapacak mekanizmalara sahip olunması, tasarım faaliyetlerinin yurt içinde gerçekleştirilmesi, tasarım merkezlerinin ayrı bir birim şeklinde örgütlenmiş ve tek bir yerleşke veya fiziki mekân içinde yer alması gerekmektedir.

Tasarım Merkezi sayısı 2016 yılı sonunda 6 iken, 2017 yılı sonunda 142'ye ulaşmıştır.

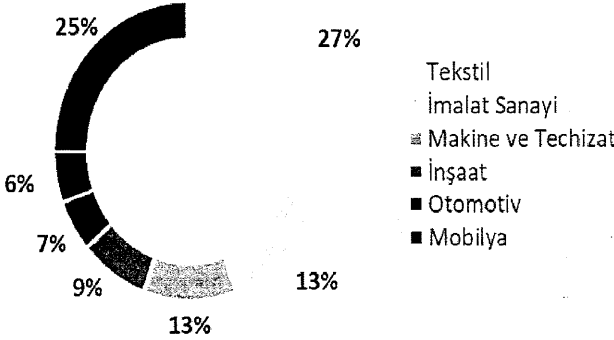
Tablo 4: Tasarım Merkezleri İle İlgili Sayısal Veriler

Faaliyette Olan Tasarım Merkezi Sayısı		142
Tasarım Merkezi Olan Yabancı Firma Sayısı		2
Toplam Tasarım Merkezi Personeli Sayısı = 2971	Lisans (%52,5)	1561
	Yüksek Lisans (%6,9)	204
	Doktora ve Üstü (%0,5)	14
	Diğer (%40,1)	1192
Toplam Proje Sayısı = 1683	Tamamlanan Proje Sayısı (%50,6)	852
	Devam Eden Proje Sayısı (%49,4)	831
Patent Sayısı = 84	Tescilli (%49,4)	39
	Başvuru (%53,6)	45
Tasarım Sayısı = 270	Tescilli (%72,6)	196
	Başvuru (%27,4)	74

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, <https://btgm.sanayi.gov.tr/> Erişim: Ocak, 2018

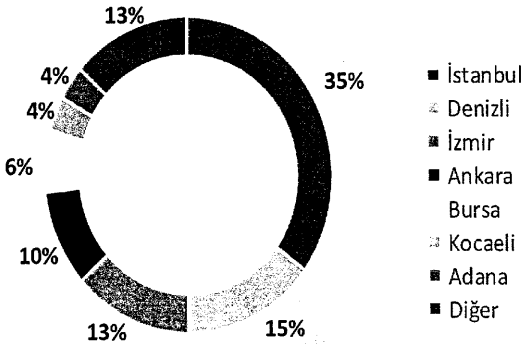
Tasarım Merkezi olan firmalar 24 farklı sektörde yer almakta olup başvurular tekstil, imalat sanayi, makine ve teçhizat imalatı ile inşaat sektörlerinde yoğunlaşmıştır. Ayrıca, tasarım merkezleri 17 ilde toplanmış durumdadır.

Grafik 1: Tasarım Merkezlerinin Sektörel Dağılımı

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, <https://btgm.sanayi.gov.tr/> Erişim: Ocak, 2018

Grafik 2: Tasarım Merkezlerinin İl Bazında Dağılımı

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, <https://btgm.sanayi.gov.tr/> Erişim: Ocak, 2018

2.5.1.2. Tasarım Tescil Giderlerinin Desteklenmesi

Belirlenen kriterleri haiz ulusal ve uluslararası tasarım yarışmalarında sergilenen gerçek kişilere ait tasarımların tescillerine ilişkin giderler, 10/08/2016 tarihli ve 29797 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliğinin 16'ncı maddesinin ikinci fıkrası kapsamında hazırlanan Tasarım Tescil Desteği Uygulama Usul ve Esasları kapsamında, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından desteklenmektedir.

Destekten, tasarımda yeterli teknik bilgi birikimi ve yeteneği olan, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlık haklarına sahip, ulusal veya uluslararası tasarım yarışmalarında tasarımları sergilenen ve TÜRKPATENT veya uluslararası muadili kurum/kuruluşlar tarafından tasarımları tescil edilen gerçek kişiler faydalanabilmektedir.

5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun İndirim, İstisna, Destek ve Teşvik Unsurları başlıklı 3'üncü maddesinin on ikinci fıkrasında yer alan "Türk Tasarım Danışma Konseyinin önerileri doğrultusunda Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından belirlenen kriterleri haiz tasarım yarışmalarında sergilenen tasarımların tescil giderleri, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesine konulacak ödenek imkânları çerçevesinde geri ödemesiz olarak desteklenebilir." ve Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin 16'ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Bu maddenin uygulanmasına ilişkin hususlar Bakanlıkça hazırlanan Tasarım Tescil Desteği Uygulama Usul ve Esaslarında belirtilir." hükümleri kapsamında, tasarım tescil desteği sağlanmasına ilişkin çalışmalar yürütülmektedir. Söz konusu destek kapsamında, tasarım yarışmalarına katılan gerçek kişilerin ulusal ve uluslararası tasarım tescil giderleri ile tasarım yarışmaları katılım bedelleri karşılanacaktır.

2.5.2. Ekonomi Bakanlığı Destekleri

2.5.2.1. 2008/2 sayılı Tasarım Desteği Hakkında Tebliğ Kapsamında Tasarımcı Şirketleri ve Tasarım Ofislerinin Desteklenmesi

Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde kurulmuş, Endüstri Ürünleri Tasarımı veya Moda Tasarımı alanlarında ticari ve/veya sınai faaliyette bulunan tasarımcı şirketlerinin tanıtım ve markalaşma amacıyla gerçekleştirdiği faaliyetler ile doğrudan tasarım hizmeti ve/veya danışmanlığı faaliyetiyle ilgili olmak kaydıyla, tasarım ofislerinin yurt dışı pazarlarda tanınması ve markalaşması amacıyla gerçekleştirdiği faaliyetler en fazla 4 yıl süreyle desteklenmektedir (Tablo 5).

Tasarımcı Şirketleri ve Tasarım Ofislerinin;

- Yurt dışına yönelik olarak gerçekleştirecekleri tanıtım harcamaları tasarımcı şirketleri için en fazla 300.000 ABD Doları, tasarım ofisleri için en fazla 150.000 ABD Doları,
- Yurt dışında açacakları ve destek kapsamında değerlendirilen birimlerinin (şirket, ofis, mağaza, depo, şube, showroom, reyon, gondol vb.);

- Kurulum/dekorasyon ve konsept mimari çalışması giderleri tasarımcı şirketler için en fazla 100.000 ABD Doları, tasarım ofisleri için en fazla 50.000 ABD Doları,
- Brüt kira harcamaları ve bu birimlerin kiralanmasına ilişkin danışmanlık giderleri ile vergi/resim/harç giderleri, tasarımcı şirketler için en fazla 200.000 ABD Doları, tasarım ofisleri için en fazla 100.000 ABD Doları,
- Patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım tesciline ilişkin harcamaları ile markalarının yurtdışında tescili ve korunmasına ilişkin giderleri tasarımcı şirketler ve tasarım ofisleri için en fazla 50.000 ABD Doları,
- İstihdam edilen tasarımcılar ve modelistlerin brüt maaş giderleri tasarımcı şirketler için en fazla 150.000 ABD Doları, tasarım ofisleri için en fazla 200.000 ABD Doları,
- İş yönetimi kapsamında satın alacakları her türlü danışmanlık giderleri tasarımcı şirketler için en fazla 200.000 ABD Doları, tasarım ofisleri için en fazla 100.000 ABD Doları'na kadar

%50 oranında ve yıllık limitlerle desteklenmektedir.

2.5.2.2. 2008/2 sayılı Tasarım Desteği Hakkında Tebliğ Kapsamında İşbirliği Kuruluşlarının Desteklenmesi

İşbirliği kuruluşlarının, tasarım kültürünün oluşturulması, yaygınlaştırılması ile Türk tasarımcılarının ve ürünlerinin yurtiçi ve yurtdışı pazarlarda tanıtılması, pazarlanması ve markalaşması amacı ile gerçekleştirdiği faaliyetlerine yönelik verilen destekler (Tablo 5).

İşbirliği Kuruluşları tarafından;

- Türk tasarımcılarının ve ürünlerinin yurtiçi ve yurtdışı pazarlarda tanıtılması, pazarlanması ve markalaşması amacıyla gerçekleştirecekleri görsel ve yazılı tanıtım giderleri, sergi, bienal, tasarım fuarı; tasarım yarışması katılımları ve organizasyonları ile bu faaliyetlerin tanıtım, reklam ve pazarlama faaliyetlerine ilişkin harcamaları, %50 oranında ve proje başına en fazla 300.000 ABD Doları tutarında desteklenmektedir.

- Düzenlenen tasarım yarışmalarında dereceye giren yıllık en fazla 60 (altmış) adet tasarımcının yurtdışındaki eğitim giderlerinin tamamı ile aylık 1.500 ABD Dolarını aşmamak kaydıyla oluşacak yaşam giderlerine ilişkin harcamalar en fazla 2 (iki) yıl süresince desteklenmektedir.

2.5.2.3. 2008/2 sayılı Tasarım Desteği Hakkında Tebliğ Kapsamında Tasarım ve Ürün Geliştirme Projelerinin Desteklenmesi

Tasarım ve Ürün Geliştirme Projeleri Desteği kapsamında ihracatçı şirketlerin moda, endüstriyel tasarım ve inovasyon kapasitelerinin artırılarak, ihracata dönük katma değerli ürün üretmeleri amacıyla uygulanan projeleri desteklenmeye başlamıştır (Tablo 5).

- İstihdam edilen tasarımcı, modelist ve mühendislerin brüt ücretleri toplam en fazla 1.000.000 ABD Doları,
- Alet, teçhizat, malzeme ve yazılım giderleri toplam en fazla 250.000 ABD Doları,
- Seyahat ve web sitesi üyeliğine ilişkin giderleri toplam en fazla 150.000 ABD Doları

olmak üzere proje bazlı limitlerle ve %50 oranında desteklenmektedir.

2.5.2.4. 2008/2 sayılı Tasarım Desteği Hakkında Tebliğ Kapsamında Gemi ve Yat Sektöründe Faaliyet Gösteren Şirketlerin Desteklenmesi

Gemi ve yat sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin Türkiye’de yerleşik şirketlerden alacakları tasarım hizmetine ilişkin giderleri yıllık en fazla 200.000 ABD Dolarına kadar %50 oranında ve 5 yıl süresince desteklenmektedir (Tablo 5).

Tablo 5: 2008/2 sayılı Tasarım Desteği Hakkında Tebliğ Kapsamında Verilen Destek Miktarları

Kapsam	2014	2015	2016	2017
Tasarım Şirketleri Desteği	12	9	5	7
Tasarım Ofisleri Desteği	1	1	2	2
İşbirliği Kuruluşlarına Sağlanan Destekler	20	20	21	19
Yurtdışı Eğitim ve Yaşam Desteği	30	21	18	11

Tasarım ve Ürün Geliştirme Projeleri Desteği ¹	-	28	128	353
Gemi ve Yat Şirketleri Desteği ²	-	-	-	-
Toplam Destek Miktarı (Bin TL)	5.957	10.930	16.572	48.486

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, 2018

2.5.3. KOSGEB Destekleri

2.5.3.1. Genel Destek Programı

Proje hazırlama kapasitesi düşük KOBİ'lerin; kaliteli ve verimli mal/hizmet üretmelerinin sağlanması, rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek amacıyla genel işletme geliştirme faaliyetlerinin teşvik edilmesi, yurt içi ve yurt dışı pazar paylarını artırmak amacıyla tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi amacıyla KOSGEB tarafından Genel Destek Programı altında çeşitli destekler verilmektedir. Bu desteklerden Tasarım Desteği, Sınai Mülkiyet Hakları Desteği ve Belgelendirme Desteği tasarım faaliyetleriyle ilişkili olarak KOBİ'lere verilen desteklerdendir. Ayrıca, KOBİ'ler tasarım personeli istihdam etmek üzere yine bu program altında bulunan Nitelikli Eleman İstihdam Desteğinden faydalanabilmektedir.

2014-2016 yılları arasında Genel Destek Programı kapsamında verilen destek miktarları Tablo 6'da belirtilmektedir:

Tablo 6: Genel Destek Programı Kapsamında Verilen Destek Miktarları

KAPSAM		2014	2015	2016	2017	TOPLAM
Tasarım Desteği	İşletme Sayısı	15	21	15	26	77
	Destek Miktarı (Bin TL)	168	183	99	242	692
Sınai Mülkiyet Hakları Desteği	İşletme Sayısı	220	308	300	399	1227
	Destek Miktarı (Bin TL)	623	1.034	1.026	1.383	4.066
Endüstriyel Tasarım Tescilli Belgesi	İşletme Sayısı	99	146	185	220	550
	Destek Miktarı (Bin TL)	163	450	670	684	1.967
Faydalı Model Belgesi	İşletme Sayısı	61	102	86	110	359
	Destek Miktarı (Bin TL)	114	177	151	174	616

¹ Destek mekanizması 21.12.2014 tarihinde yürürlüğe girmiş olup 2014 yılı verisi oluşmamıştır.

² Destek mekanizması 04.06.2015 tarihinde yürürlüğe girmiş olup 2014 yılı verisi oluşmamıştır.

Patent Belgesi	İşletme Sayısı	27	35	39	77	178
	Destek Miktarı (Bin TL)	53	84	94	230	461
Yurt Dışı Marka Tescil Belgesi	İşletme Sayısı	62	65	26	61	214
	Destek Miktarı (Bin TL)	293	323	112	295	1.023

Kaynak: KOSGEB, 2018

2.5.3.2. Girişimcilik Destek Programı

Girişimciliğin desteklenmesi, yaygınlaştırılması ve başarılı işletmelerin kurulmasını sağlamak amacıyla girişimcilere ve işletmelere Girişimcilik Destek Programı adı altında destek verilmektedir. Bu kapsamda tasarım faaliyetleri konusunda işyeri açmak isteyen girişimciler 50.000 TL'si hibe, 100.000 TL'si geri ödemeli olarak verilen bu destekten faydalanabilmektedir.

2014-2017 yılları arasında Girişimcilik Destek Programına ilişkin olarak "Uzmanlaşmış tasarım faaliyetleri" NACE koduna göre destek miktarları Tablo 7 de belirtilmektedir:

Tablo 7: Girişimcilik Destek Programı Kapsamında Verilen Destek Miktarları

Girişimcilik Destek Programı		2014	2015	2016	2017	TOPLAM
Yeni Girişimci Desteği	İşletme Sayısı	66	73	122	158	419
	Destek Miktarı (Bin TL)	549	790	1.574	2.649	5.562

Kaynak: KOSGEB, 2018

2.5.3.3. Endüstriyel Uygulama Destek Programı

Bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip küçük ve orta ölçekli işletmeler ile girişimcilerin geliştirilmesini, yeni ürün, yeni süreç, bilgi ve/veya hizmet üretilmesi ve ticarileştirilmesini teminen araştırma, geliştirme, inovasyon ve endüstriyel uygulama projelerinin desteklenmesi için Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı kapsamında destekler verilmektedir.

Tasarımların ticarileşmesini de içine alan bu destek programı kapsamında; yeni bir ürün/hizmetin; üretilmesi, kalitesinin artırılması, maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin uygulamaya alınması, ürün veya süreçlerinin pazara uygun biçimde ticarileştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen faaliyetler Endüstriyel Uygulama Destek

Programı başlığı altında desteklenmektedir. Bu destek programı kapsamında çeşitli kalemlerde 318.000 TL'si hibe, 500.000 TL'si geri ödemeli olmak üzere toplamda 818.000 TL'ye kadar destek verilmektedir.

2014-2017 yılları arasında Endüstriyel Uygulama Programı kapsamına ilişkin destek miktarları Tablo 8'de belirtilmektedir.

Tablo 8: Endüstriyel Uygulama Programı Kapsamında Verilen Destek Miktarları

Endüstriyel Uygulama Programı		2014	2015	2016	2017	TOPLAM
Makine-Teçhizat, Donanım, Sarf Malzemesi, Yazılım ve Tasarım Giderleri Desteği	İşletme Sayısı	244	189	146	139	718
	Destek Miktarı (Bin TL)	22.381	17.969	14.886	13.243	68.479

Kaynak: KOSGEB, 2018

2.5.4. Hezarfen Teknoloji ve Tasarım Projesi

Türk Patent ve Marka Kurumu, KOBİ'lerin inovasyon ve yenilik kapasitelerini artırmak amacıyla, 2007 yılından itibaren Hezarfen Projesini uygulamaya başlamış ve KOBİ'leri patent araştırması ve patent bilgisinin kullanımı konusunda birebir bilgilendirme çalışmaları gerçekleştirmiştir. Tasarım politikalarının ülke gündeminde yer almasıyla birlikte 2010 yılında Hezarfen Projesine tasarım modülü de eklenerek, KOBİ'lerin tasarım kapasiteleri ve rekabet güçleri artırılmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede Hezarfen Teknoloji ve Tasarım Projesi; Gaziantep, Konya, Kocaeli, Kayseri ve Eskişehir'de tüm sektörlerde; Ankara, İzmir, Antalya ve Samsun'da medikal sektöründe; Denizli'de tekstil sektöründe, İstanbul'da deri ve deri mamulleri sektöründe ve Bursa'da mobilya sektöründe faaliyet gösteren yenilikçi KOBİ'lere uygulanmıştır.

Hezarfen Projesinin amacı; KOBİ'leri tasarımla tanıştırmak ve profesyonel tasarımcılarla çalışmanın sağladığı katma değeri göstermek ve yeni mezun tasarımcıların istihdamını kolaylaştırarak, onların yeni ürün geliştirme sürecinde deneyim kazanmalarını sağlamak olmuştur. Projeden toplam on yılda 446 firma birebir danışmanlık hizmetinden faydalanmış ve 5000 kişi sınai mülkiyet haklarıyla ilgili seminer ve çalıştaya katılmıştır.

Hezarfen Projesinin uygulanmasıyla KOBİ'ler ve tasarımcılar açısından aşağıdaki kazanımlar elde edilmiştir:

1. KOBİ'lerin tasarımcılarla birlikte çalışması sağlanmıştır.

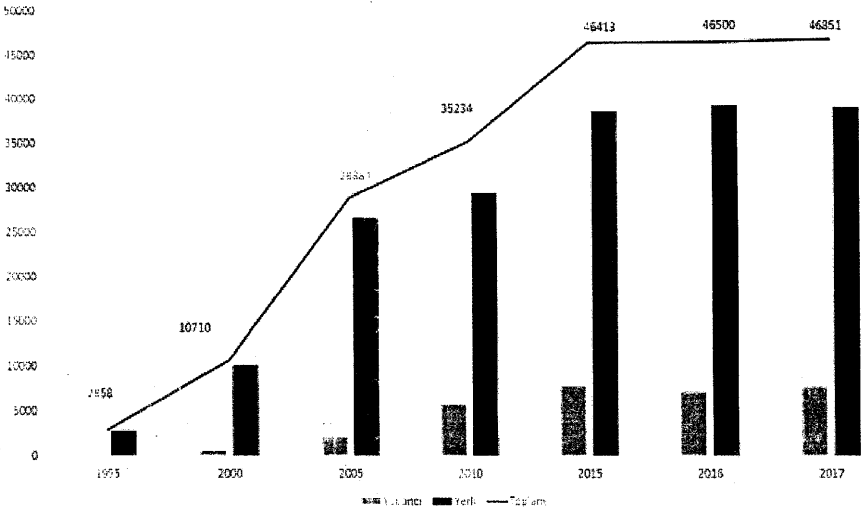
2. Tasarımcılar işletmelerde deneyim kazanmış, KOBİ'ler için yeni tasarımlar geliştirmiştir.
3. Tasarımcılar, KOBİ'lerin katıldıkları fuarlara yönelik yeni koleksiyon çalışmaları yapmıştır.
4. Tasarımın önemi konusunda kamuoyunda farkındalık artırılmıştır.

2.6. TASARIMA İLİŞKİN SAYISAL BÜYÜKLÜKLER

2.6.1. Tasarım Başvuruları

Türkiye, 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği 1995 yılından bugüne tasarım başvurularında önemli gelişme kaydetmiştir. 1995-2017 yılları arasında Türk Patent ve Marka Kurumuna yapılan yerli ve yabancı toplam tasarım başvurularının yıllara göre dağılımı aşağıdaki grafikte yer almaktadır (Grafik3).

Grafik 3: Tasarım Başvurularının Yıllara Göre Dağılımı

Kaynak: Türk Patent ve Marka Kurumu, <http://www.turkpatent.gov.tr/TurkPatent/statistics/> Erişim: Ocak 2018

Tasarım başvuru sayısı, 2005 yılında 28.881'den 2015 yılında 46.413'e yükselmiş; 2017 yılında da bir önceki yıla göre % 0,8 artış göstererek 46.851'e ulaşmıştır.

Grafik 4: Locarno Sınıfı Bazında En Çok Tasarım Başvurusu Yapılan Sektörlerin Yıllara Göre Dağılımı

Kaynak: Türk Patent ve Marka Kurumu, <http://www.turkpatent.gov.tr/TurkPatent/statistic/> Erişim: Ocak 2018

Locarno sınıfı bazında en çok yerli ve yabancı tasarım başvurusu grafik semboller ve logolar ile mobilya ve ev eşyası alanında yapılmaktadır. 2017 yılı verisine göre, toplam tasarım başvurularının %56'lık kısmı bu iki alandan oluşmaktadır (Grafik 4).

Türkiye tasarım başvuru sayısı açısından dünyada önemli bir yere sahiptir. Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı tarafından 2017 yılında yayımlanan Dünya Fikri Mülkiyet Göstergeleri Raporuna göre 2016 yılında Türkiye ulusal düzeyde tasarım başvurusu sıralamasında dünyada 4'üncü sırada yer almaktadır.

Tablo 9: 2016 Yılında En Fazla Tasarım Başvurusu Yapılan İlk 10 Ülke

S.No	Ülkeler	Tasarım Başvuru Sayısı (2014)	Tasarım Başvuru Sayısı (2016)	Değişim (%)
1	Çin	564.555	650.344	15,2
2	Güney Kore	68.441	69.120	1,0
3	Almanya	61.054	56.188	-8,0
4	Türkiye	48.799	46.305	-5,1
5	ABD	35.378	44.967	27,1
6	Japonya	29.738	31.013	4,3
7	İtalya	30.905	27.088	-12,4

8	İspanya	18.309	18.315	-
9	Fransa	15.517	14.751	-4,9
10	İsviçre	12.910	11.125	-13,8

Kaynak: WIPO, <https://www3.wipo.int/ipstats/index.htm?tab=industrial>, Erişim: Ocak 2018

Öte yandan Türkiye, Tasarımların Uluslararası Tesciline İlişkin Lahey Sistemini en çok kullanan ülkelerin başında gelmektedir. Nitekim 2017 yılı verilerine göre Türkiye Lahey Sistemi kapsamında koruma talep edilen ülkeler arasında 3'üncü sırada, Lahey sistemi üzerinden yapılan başvuru sıralamasında ise 10'uncu sırada yer almaktadır.

Tablo 10: 2017 Yılında Uluslararası Lahey Başvurularında Seçilen İlk 10 Sınai Mülkiyet Ofisi

S.No	Ülkeler	Tasarım Başvuru Sayısı (2015)	Tasarım Başvuru Sayısı (2017)	Değişim (%)
1	Avrupa Birliği	13.354	15.124	13,3
2	İsviçre	9.525	9.604	0,8
3	Türkiye	6.207	6.615	6,6
4	ABD	2.459	4.534	84,4
5	Norveç	3.509	3.546	1,1
6	Singapur	2.852	3.305	15,9
7	Ukrayna	3.012	2.827	-6,1
8	Güney Kore	2.591	2.402	-7,3
9	Japonya	1.227	2.368	93,0
10	Lihtenştayn	1.491	1.879	26,0

Kaynak: WIPO, <https://www3.wipo.int/ipstats/pmindex.htm?tab=hague>, Erişim: Ocak 2018

Tablo 11: 2017 Yılında En Çok Uluslararası Lahey Başvurusu Yapan İlk 10 Ülke

S.No	Ülkeler	Tasarım Başvuru Sayısı (2015)	Tasarım Başvuru Sayısı (2017)	Değişim (%)
1	Almanya	3.453	4.261	23,4
2	İsviçre	3.316	2.935	-11,5
3	Güney Kore	1.282	1.742	35,9
4	ABD	1.039	1.661	59,9
5	Fransa	1.317	1.396	6,0
6	İtalya	1.186	1.065	-10,2
7	Japonya	411	831	102,2
8	Hollanda	765	807	5,5
9	Belçika	182	457	151,1
10	Türkiye	244	421	72,5

Kaynak: WIPO, <https://www3.wipo.int/ipstats/pmindex.htm?tab=hague>, Erişim: Ocak 2018

Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı ve Johnson Cornell Üniversitesi'nin ortaklaşa hazırlamış olduğu Global İnovasyon Endeksi 2016 Raporuna göre, Türkiye bir önceki yıla göre inovasyon endeksi sıralamasında 58. sıradan 42. sıraya yükselmiştir. Söz konusu sıralamada, yenilikçilik ve yaratıcılık değerlendirmesinde ulusal ve uluslararası fikri mülkiyet ofislerine yapılan tasarım başvuru sayılarının 2016 yılında dikkate alınmaya başlamasının önemli etkisi olmuştur. Rapora göre Türkiye, yerli tasarım başvuru sıralamasında Çin, İtalya ve Güney Kore ile birlikte birinci sırayı paylaşmaktadır.

2.6.2. Endüstriyel Tasarım Envanter Çalışması

Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planında (2014-2016) yer alan hedef doğrultusunda TOBB ve ETMK koordinasyonunda Türkiye'nin tasarım envanterinin oluşturulması yönünde çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda, pilot çalışma olarak endüstriyel tasarım sektörü belirlenmiştir.

Yapılan araştırmanın amacı endüstriyel tasarımcılar ile bu tasarımcıların kurdukları endüstriyel tasarım ofisleri/şirketleri ve çalıştıkları üretim pazarlama şirketlerinin kayıt altına alınması, ülkemizdeki endüstriyel tasarım sektörünün ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçlara yönelik karar destek mekanizmalarının oluşturulması yönündedir. Bu çerçevede, Türkiye'de faaliyet gösteren tüm endüstriyel tasarımcılar, tasarım ofisleri ve üretim/pazarlama şirketleri hedef alınarak anket uygulaması yapılmıştır.

Bu üç gruba yönelik olarak hazırlanan anketler çeşitli ortamlarda ve sosyal medyada duyurulmuştur. Tasarım ofislerine yönelik ankete 36, tasarımcılara yönelik ankete 332, üretim-pazarlama şirketlerine yönelik ankete ise 65 katılımcı cevap vermiştir.

Anket verilerine göre endüstriyel tasarım sektörüyle ilgili olarak aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır:

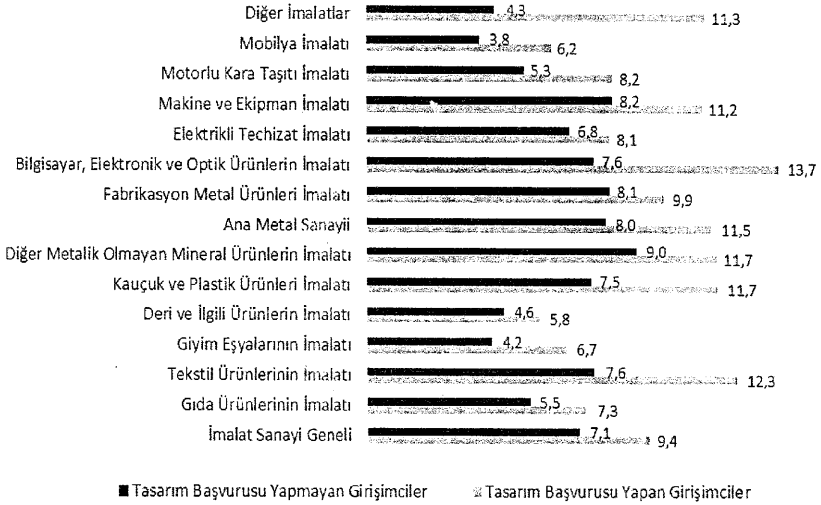
- Endüstriyel tasarım ofislerinin ortalama yaşı 6,6'dır. Ankete katılım sağlayan en eski firmanın 1997 yılında kurulmuş olması tasarım ofislerinin yeni yeni yaygınlaştığını ve endüstriyel tasarım mesleğinin piyasada yer bulmaya başladığını göstermektedir.
- Endüstriyel tasarım süreçleri henüz piyasaya yeteri kadar nüfuz edememiştir. Firmalar arasında markalaşma yaygınlaşmamıştır.

- Endüstriyel tasarımcıların büyük çoğunluğu (%74) tam zamanlı olarak bir işte çalışmakta olup tasarım faaliyetleri genellikle İstanbul, Ankara, Bursa ve İzmir'de yürütülmektedir.
- Endüstriyel tasarım ofislerinin yalnızca %6,7'sinin kendi imalathanesinde seri üretim yaptığı anlaşılmıştır. Bu durumun daha detaylı araştırmalarla incelenmesi gerekmektedir. Dünya'da başarılı tasarım ofislerine bakıldığında kendi markalarını yarattıkları ve kendi markaları ile ürünlerini pazara sundukları görülmektedir. Bu başarıya ulaşmış tasarım ofislerinin izlediği yolun yaygınlaştırılması ve iyi uygulama örneklerinin ülkemize getirilmesi sektör açısından kritik önem taşımaktadır.
- Bu firmalardan 9'unun tasarım ihracatı yaptığı ve bir tanesinin ürün ihracatı yaptığı görülmüştür. Bu durum, tasarım firmalarının %32,3'ünün yurtdışı pazarına açıldığı şeklinde yorumlanabilir.
- İmalat ve pazarlama firmalarında ortalama 3,8 endüstriyel tasarımcı çalışmaktadır. 30 bin kişiden fazla çalışana sahip firmaların çalıştırdıkları endüstriyel tasarımcı sayılarına bakıldığında, endüstriyel tasarımcı gerekli olmakla beraber az sayıda personel ile yürütüldüğü anlaşılmaktadır.
- Genel olarak, endüstriyel tasarımcı, endüstriyel tasarım ofisleri/şirketleri ve üretim pazarlama şirketlerinin yoğunluklu olarak İstanbul'da toplandığı görülmektedir.

2.6.3. Tasarımın Faaliyet Karlılığına Etkisi

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2016 yılında Girişimci Bilgi Sisteminin verileri kullanılarak yapılan "İhracat ve Tasarım Performans Analizi" çalışmasında, imalat sanayiinde tasarım yapan (Türk Patent ve Marka Kurumu'na tasarım başvurusu yapan) firmaların faaliyet karlılığı %9,4 olarak gerçekleşirken, tasarım yapmayan firmaların faaliyet karlılığının %7,1 olarak gerçekleştiği görülmüştür. Bazı imalat sanayi alt sektörleri de çalışma kapsamında incelenmiş olup, mobilya sektöründe bu oranlar sırasıyla %6,2-%3,8, kauçuk ve plastik sektöründe %11,7-%9,0, hazır giyim sektöründe ise %6,7-%4,2 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 5: İmalat Sanayi Seçilen Alt Sektörlerde Faaliyet Karlılığı (Faaliyet Karı/Net Satışlar (%)) (2016 Yılı)

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ocak 2018

2.7. TASARIM BİLİNCİNİN ARTIRILMASINA YÖNELİK FAALİYETLER

2.7.1. DESIGN TURKEY Endüstriyel Tasarım Ödülleri

Design Turkey Endüstriyel Tasarım Ödülleri, Türkiye’de kullanıcının ihtiyaçlarını gözeten, ihracatta ve ulusal pazarda ürüne katma değer ve rekabetçi üstünlük kazandıran iyi tasarımı ödüllendirerek, iyi tasarlanmış ürünlerin topluma ve endüstriye sağladığı faydaları görünür kılmak amacıyla Ekonomi Bakanlığı, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) ve Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu (ETMK) işbirliğile TURQUALITY® Programı dâhilinde düzenlenen bir tasarım değerlendirme sistemidir. Design Turkey Endüstriyel Tasarım Ödülleri iki yılda bir kez düzenlenmekte olup ilki 2008 yılında gerçekleştirilmiştir.

Bugüne kadar beş kez düzenlenen ödül yarışmasında ürün tasarımı ve kavramsal tasarım olarak iki kategoride ödül verilmektedir. Design Turkey Ürün Tasarımı Ödüllerinde, endüstriyel yöntemlerle üretilmiş ve piyasaya sürülmüş, son kullanıcıyı hedefleyen, belirli bir işlevi olan, tasarımcısı, üreticisi veya marka sahibi T.C. kökenli olan ürünler sektörel bazda değerlendirilmektedir. Bu kategori altındaki ürün tasarımları İyi Tasarım Ödülü veya Üstün Tasarım Ödülü ile ödüllendirilmektedir. Design Turkey Kavramsal Tasarım Ödüllerinde, yaratıcı fikirleri teşvik etmek amacıyla,

endüstriye gelecek için yön gösterebilecek, henüz üretilmemiş veya üretim için programa alınmamış tasarım projeleri sektörel bazda değerlendirilmektedir.

Design Turkey Endüstriyel Tasarım Ödüllerinin hedefleri,

- Üretim ve tasarım hizmeti sektörlerini ve iyi tasarımı tanıtmak amacıyla, ödül alan tasarımları ödül töreni, sergi, yayınlar ve medya aracılığıyla tanıtılarak endüstride ve toplumda tasarım farkındalığını yükseltmek;
- İyi tasarımın kullanıcı ve üreticiler tarafından daha fazla talep edilmesine katkı sağlayarak tasarımın değerini yükseltmek;
- Tasarımcıları sektör bünyesindeki üreticilerle buluşturmak;
- Yurt dışı ve yurt içinde gerçekleştirilecek faaliyetlerle tasarım dünyasında Türkiye'nin yerini vurgulamak;
- Türkiye'de endüstrinin, ihracatın, uluslararası markalaşmanın ve endüstriyel tasarımın gelişimine ve toplumun yaşam kalitesinin yükseltilmesine katkı sağlamaktır.

2.7.2. Türkiye Tasarım Haftası

Ekonomi Bakanlığı ve Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) işbirliğiyle ilk defa 19-23 Ekim 2016 tarihleri arasında düzenlenen Türkiye Tasarım Haftasının ikincisi 8-12 Kasım 2017 tarihleri arasında düzenlenmiştir. Bu etkinlikle tasarımın sanayi, endüstri ve ihracatla buluşturulması hedeflenmiş, ülke genelinde yaratıcılığın teşvik edilmesi, düşünsel ve kültürel bir neslin oluşmasına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Türkiye Tasarım Haftasında, endüstriyel tasarım, moda tasarımı ve görsel iletişim tasarımı gibi tasarımı içeren birçok alanda dünyaca ünlü isimlerin, üniversitelerin, tasarım okullarının, sanayici ve akademisyenlerin katılımının yanı sıra paneller, konferanslar ve çalıştaylar düzenlenmiştir. Hafta süresince, yıl içinde düzenlenen tasarım yarışmalarının finalistlerinin ürün ve projelerinin sergi ve defileleri, dünyanın prestijli tasarım yarışmalarında ödül kazanan Türk tasarımları ile tasarım merkezleri ve tasarım ofislerinin ulusal/uluslararası proje sergileri ve ülkelerin özel katılımı gerçekleşmiştir. Bunun yanı sıra, 2016 yılına kadar iki yılda bir gerçekleştirilen bir etkinlik olan Design Turkey Endüstriyel Tasarım Ödüllerinin 6. Ödül töreni ve sergisi de Türkiye Tasarım Haftası etkinlikleri bünyesinde düzenlenmiştir.

2.7.3. Tasarım Yarışmaları

Ülkemizde tasarımın farklı disiplinlerine yönelik olarak çok sayıda tasarım yarışması düzenlenmektedir. Endüstriyel tasarım ve moda tasarımı alanındaki yarışmaların önemli bir kısmı ihracatçı birlikleri tarafından düzenlenmektedir. Grafik tasarımı yarışmaları ise genellikle yarışmayı düzenleyen kuruluşun logosunun veya yarışma konusu afişin hazırlanmasını amaçlamaktadır.

2.7.4. Tasarım Etkinlikleri

Tasarımlara yönelik olarak düzenli bir şekilde gerçekleştirilen etkinlikler aşağıda yer almaktadır:

Dünya Endüstriyel Tasarım Günü

29 Haziran Dünya Endüstriyel Tasarım Günü her yıl başta ETMK olmak üzere çeşitli kuruluşlar tarafından kutlanmaktadır.

Grafist İstanbul Uluslararası Grafik Tasarım Günleri

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümü tarafından 1997 yılından bu yana düzenlenen etkinliğin 2016 yılında 20'ncisi gerçekleştirilmiştir.

İstanbul Tasarım Bienali

İstanbul Kültür Sanat Vakfı tarafından iki yılda bir gerçekleştirilen ve tasarımın üretime, ekonomik kalkınmaya, toplumsal gelişime, kültürel etkileşime ve bireylerin yaşam kalitesine olumlu etkisini vurgulamayı hedefleyen İstanbul Tasarım Bienali, kentsel tasarım, mimarlık, içmimarlık, endüstriyel tasarım, grafik tasarım, moda ve tekstil tasarımı ve yeni medya tasarımı gibi başlıca tasarım mesleklerini ve bu mesleklerle ilişkili tüm yaratıcı alanları kapsamaktadır.

3. STRATEJİ BELGESİ HAZIRLIK ÇALIŞMASINDA İZLENEN YÖNTEM

Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2014-2016) uygulama döneminin sona ermesi nedeniyle yeni strateji belgesi hazırlama süreci başlatılmıştır. Bu kapsamda 3-4 Haziran 2016 tarihlerinde kamu ve özel sektör temsilcileri, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, tasarımcılar ve ilgili paydaşların katılımıyla bir çalıştay gerçekleştirilmiştir.

Strateji belgesi hazırlama çalışmalarında çalıştayın yanı sıra, ülke örnekleri incelenmiş, literatür taraması ve çeşitli toplantılar yapılmıştır.

Çalıştayın hazırlık aşamasında paydaş analizi yapılmış ve çalıştayda tartışılacak konuların çerçevesi belirlenmiştir.

Çalıştay 5 aşamada uygulanmıştır:

1. Türkiye’de ve dünyada tasarımı ilgilendiren veya etkileyen akımlar ve değişimler bir beyin fırtınası ile listelenmiş, tasarım ekolojisinin gidişatı belirlenmeye çalışılmıştır. Daha sonra, küçük gruplar dâhilinde değerlendirme yapılarak gruplar tarafından belirlenen olumlu ve olumsuz akımlar, çalışmaya temel olması amacıyla ortaklaştırılmıştır.
2. Bu akımlar tasarım sektörünün geleceği ile ilgili Ekosistem, Girişimci Tasarımcı, Tasarım Tanımı/Kültürü ve Olumsuzlukları Aşma başlıkları altında birleştirilmiş ve bunlara yönelik stratejik öneriler geliştirilmiştir.
3. Geliştirilen stratejik öneriler doğrultusunda, yeni strateji belgesinin çerçevesi belirlenmiştir.
4. Yeni stratejiler geliştirmeden önce mevcut strateji belgesindeki hedefler ve faaliyetler değerlendirilmiştir.
5. Yeni strateji belgesine girdi oluşturması için Stratejik Kurgu üzerine grup çalışmaları gerçekleştirilmiş, yeni strateji belgesine eklenmesi istenen yönelimler somutlaştırılmış ve çalışma son haline getirilmiştir.

4. DURUM ANALİZİ VE MÜDAHALE ALANLARI

Çalıştayda, durum analizi ve müdahale alanlarının belirlenmesi amacıyla yapılan grup çalışmasında, önümüzdeki dönemde tasarım alanında gerçekleşmesi öngörülen dönüşüm ve değişimlerle ilgili senaryolar üzerine değerlendirmeler yapılmış ve öne çıkan olumlu ve olumsuz akımlar belirlenmiştir.

4.1. OLUMLU AKIMLAR

Bu çalışmada, eğitim için planlanan yenilik ve dönüşümler, tasarımın nitelik ve nicelik açısından gelişebilmesi için ortaya konulan ihtiyaca yönelik iş planları ve teşviklerin payı ile tasarımın etki alanının giderek artıyor olması, ülkemizin tasarım alanındaki olumlu akımları olarak ifade edilmiştir.

Tasarım konusunda yerel değerlerin yarattığı çaba ile küresel pazarda ön plana çıkma ve rekabet etme gücünün yanı sıra sosyal konularda tasarımın etkinliğinin artırılması ön plana çıkan diğer konulardır. Gelişen ve değişen teknolojiler sayesinde, ürün yönetimi sürecinde tasarım yönetiminin etkinliğinin artmaya başlaması, tasarım ve tasarımcı açısından olumlu olarak nitelendirilmiştir.

4.2. OLUMSUZ AKIMLAR

Ülkemizde tasarım alanında öngörülen olumsuz akımlar arasında, önümüzdeki yıllarda meydana gelebilecek sorunlardan birinin üretim-tasarım/tasarımcı bağlamında yoğunlaşacağı öngörülmüştür. Kişiselliğe yönelik özgür ürün yaklaşımının olumlu etkilerine karşın, üretimin tasarımı sahiplenmesi ve tasarımı öğrenmeyi talep etmesi gibi konuların tasarımcı için tehdit oluşturacağı düşünülmektedir.

Eğitim alanındaki zayıflıklarda ise ülkemizde eğitimci sayısının yeterli olmamasından kaynaklanan eksiklikler vurgulanmıştır. Bunun yanında, tasarım alanında açılan bölüm sayısındaki hızlı artış; eğitim-öğretimde eş değer olmayan yaklaşımların ortaya çıkmasına, denetimin güçleşmesine ve eğitimdeki niteliğin düşmesine sebebiyet vermektedir. Dolayısıyla, nitelikli tasarımcı yetiştirilmesi amacıyla, eğitim politikalarının güçlendirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Tasarım teşviklerinin bilinirliğinin az olması, destek kapsamlarındaki iyileştirme gereklilikleri ve bunun yanı sıra mevcut Ar-Ge ve ürün geliştirme desteklerinin

değerlendirilmesinde endüstriyel tasarımın bir değerlendirme kriteri olarak yer almaması bu alandaki yaşanan olumsuz akımlar arasında değerlendirilmiştir.

4.3. ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Olumlu ve olumsuz akımların belirlenmesinden sonra, olumsuz akımların yönetilmesi konusunda çözüm önerileri oluşturulmuştur. Bu öneriler Kamu, Mevzuat, Politika ve Planlama, Eğitim, Finansman ve Teşvik, Standardizasyon ve Uyum ile Türk Tasarım Danışma Konseyi olarak yedi ana başlıkta toplanmıştır. Başlıklar belirlenirken ortak amaca yönelik öneriler bir araya getirilmiş ve bu başlıklar eylemlerin şekillendirilmesinde temel teşkil etmiştir.

1. Tasarıma kamuda daha fazla yer verilmesi, ekosistem paydaşları (tasarımcı, eğitimi, kamu idareleri, sivil toplum kuruluşları, son tüketiciler) arasındaki ilişki eksikliklerinin giderilmesi konularındaki öneriler “Kamu” başlığı altında,
2. Türk tasarımının geliştirilmesi, tasarımcı ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla verilen öneriler “Mevzuat” başlığı altında,
3. Orta öğretim, lisans ve yüksek lisans seviyesinde tasarım eğitiminin geliştirilmesi konularıyla ilgili öneriler “Eğitim” başlığı altında,
4. Yurtiçi ve yurtdışı pazarında Türk tasarımının etkinliğinin artırılması amacıyla tasarımcı ve tasarım ofisleri/şirketlerine yönelik desteklerin geliştirilmesi ve artırılması konularındaki öneriler “Finansman ve Teşvik” başlığı altında,
5. Tasarım sektörünün problemlerinin çözülmesi ve birlik sağlanması amacıyla verilen öneriler “Standardizasyon ve Uyum” başlığı altında,
6. Türk tasarım politikalarını oluşturan ve uygulayan Türk Tasarım Danışma Konseyinin daha etkin hale getirilmesi amacıyla verilen öneriler “Türk Tasarım Danışma Konseyi” başlığı altında toplanmıştır.

Belirlenen olumlu ve olumsuz akımların yönetimi konusunda verilen tüm öneriler Türk tasarımını geliştirmeyi amaçlamaktadır.

4.4. BELİRLENEN MÜDAHALE ALANLARI

Bir önceki bölümde 6 başlık altında toplanan önerilerden yola çıkılarak, birbirleriyle ilişkili başlıkların bir arada değerlendirilmesi sonucunda öncelikli 5 müdahale alanı belirlenmiştir. Bu çerçevede müdahale alanları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

1. Tasarım Ekosistemi
2. Girişimcilik ve Teşvik
3. Nitelikli İnsan Kaynağı
4. Bilinirlik ve Tanıtım
5. Bilgi ve Veri Kapasitesi

4.5. TASARIM STRATEJİ BELGESİ VE EYLEM PLANININ TEMEL POLİTİKA BELGELERİYLE İLİŞKİSİ

Onuncu Kalkınma Planı başta olmak üzere temel politika belgelerinin birçoğunda tasarım konusuna ilişkin önemli politika ve hedefler yer almaktadır. Üst politika belgelerinde yer alan tasarımlara yönelik hedefler aşağıda yer almaktadır.

4.5.1. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)

- Tüketime yönelik ihraç ürünlerinde özgün tasarım faaliyetleri özendirilecek, nitelikli tasarımcı yetiştirilmesi sağlanacak, patent tescili ve uluslararası marka oluşturulması desteklenecek, tanıtım ve pazarlama konusundaki destekler ihracatçıların ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilecektir (Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme/Ödemeler Dengesi/480).
- İşletmelerin rekabet öncesi işbirliği, ağ oluşturma, ortak Ar-Ge ve tasarım, ortak tedarik ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi özendirilecektir (Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme/İmalat Sanayinde Dönüşüm/662).
- Tekstil, hazır giyim ve deri sektörlerinin müşteri odaklı, hız ve esnekliği ile üretici özelliklerini geliştiren, tasarım, koleksiyon ve marka yaratabilen, yenilikçi, çevreye duyarlı, pazarlama ve üretim kanallarında etkin olan bir yapıya dönüşümü desteklenecektir (Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme/İmalat Sanayinde Dönüşüm 670).

- Mobilya sanayinde tasarım becerisi, marka geliştirme, modern üretim tekniklerinin kullanımı, kayıtlı çalışma ve dağıtım kanallarına erişme kabiliyeti artırılabilecektir (Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme/İmalat Sanayinde Dönüşüm/671).
- Otomotiv sanayinde, tedarik zincirini kapsayan, tasarım/Ar-Ge, üretim ve satış-pazarlama süreçleri bütünüünün yurtiçinde geliştirilmesi sağlanarak, katma değer artırılabilecektir. Çevreye duyarlı yeni teknolojilerin geliştirilmesi desteklenecektir. Yurtiçinde elektronik, yazılım, elektrikli makine, ana metal, savunma sanayi gibi diğer sektörlerle işbirliği ve bütünleşme sağlanacaktır. İç pazar ve küresel pazarların ihtiyaçlarına yönelik özgün tasarımlı araçlarla markalaşma özendirilecektir (Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme/İmalat Sanayinde Dönüşüm/678).
- Küresel kriz nedeniyle üretim ve ihracat seviyesinde önemli düşüş gerçekleşen Türk gemi inşa sanayininin rekabet gücünün bulunduğu alanlarda, Ar-Ge çalışmalarıyla gemi tasarımı ve üretiminde dünya piyasalarından alınan pay artırılabilecektir (Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme/İmalat Sanayinde Dönüşüm/679).
- Savunma sanayi rekabetçi bir yapıya kavuşturulacaktır. Savunma sistem ve lojistik ihtiyaçlarının özgün tasarıma dayalı olarak ülke sanayisiyle bütünleşik ve sürdürülebilir bir şekilde karşılanması, uygun teknolojilerin sivil amaçlı kullanımı ile yerlilik oranının ve Ar-Ge'ye ayrılan payın artırılması sağlanacaktır. Belirli savunma sanayi alanlarında ağ ve kümelenme yapıları desteklenecektir (Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme/İmalat Sanayinde Dönüşüm/681).

4.5.1.1. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) Öncelikli Dönüşüm Programları

- 2023 hedeflerine ve Onuncu Kalkınma Planının amaçlarına ulaşılabilmesi açısından önem taşıyan, temel yapısal sorunlara çözüm olabilecek, dönüşüm sürecine katkıda bulunabilecek, genellikle birden fazla bakanlığın sorumluluk alanına giren, kurumlar arası etkin koordinasyon ve sorumluluk gerektiren kritik reform alanları için "Öncelikli Dönüşüm Programları" tasarlanmıştır. Öncelikli Dönüşüm Programları 25 programdan oluşmakta olup "Üretimde Verimliliğin

Artırılması Programı” ve “İthalata Olan Bağımlılığın Azaltılması Programı” kapsamında tasarım konusuna yer verilmiştir.

- Onuncu Kalkınma Planı döneminde verimlilik odaklı bir yaklaşımla rekabet gücü artırılarak cari açık sorunu yaşanmadan yüksek ve istikrarlı büyümeye ulaşılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, Üretimde Verimliliğin Artırılması Programıyla, verimlilik algısının geliştirilmesi, üretim süreçlerinin iyileştirilmesi, katma değer artırılması ve böylelikle söz konusu hedefe katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Söz konusu programda “Ürün tasarımı, ürün çeşitlendirmesi, markalaşma, pazarlama ve tanıtım gibi konularda firmaların kapasitesinin artırılması” politikası ve bu politika altında küçük ölçekli işletmelere yönelik olarak ürün tasarımı, çeşitlendirilmesi ve markalaşma konularında eğitim faaliyetleri düzenlenmesi eylemi yer almaktadır (Öncelikli Dönüşüm Programları/Üretimde Verimliliğin Artırılması Programı/Program Bileşenleri/4. Bileşen/2. Madde/ Eylem 51).
- İthalata Olan Bağımlılığın Azaltılması Programıyla üretimde dönüşümün yüksek katma değerli ürünler lehine sağlanması ve yerli girdi üretiminin ve kullanımının teşvik edilmesi yoluyla ithalata olan bağımlılığın azaltılması amaçlanmaktadır. Bu programda “Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerinin orta-yüksek ve yüksek teknolojiye sahip ürünlerde yoğunlaşması” politikası (Öncelikli Dönüşüm Programları/İthalata Olan Bağımlılığın Azaltılması Programı/Program Bileşenleri/1. Bileşen/2. Madde) ve “Yerlileşmenin desteklenmesi, bu amaçla uygun mekanizmaların geliştirilmesi” politikası yer almaktadır (Öncelikli Dönüşüm Programları/İthalata Olan Bağımlılığın Azaltılması Programı/Program Bileşenleri/1. Bileşen/3. Madde).
- “Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerinin orta-yüksek ve yüksek teknolojiye sahip ürünlerde yoğunlaşması” politikası altında tanımlanmış tasarıma ilişkin 2 eylem bulunmaktadır:
 - Orta ve yüksek teknoloji ürünlerine yönelik Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerine öncelik verilmek suretiyle Türkiye Sanayi Stratejisi ve Sektörel Stratejiler hazırlanacaktır (Eylem 22).

- Sanayinin rekabet gücünü artırmak amacıyla Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerinde fikri ve sınai mülkiyet haklarının farkındalığına yönelik konferans, çalıştay ve benzeri etkinlikler düzenlenecektir (Eylem 24).
- “Yerleşmenin desteklenmesi, bu amaçla uygun mekanizmaların geliştirilmesi” politikası altında, başta tekstil, hazır giyim, mobilya ve seramik sektörleri olmak üzere belirlenecek sektörlerde, Türk imaj ve tarzının belirlenmesi ve yerleştirilmesi için üniversiteler ve tasarıma ilişkin kurumların birlikte çalışacağı bir platform oluşturulması eylemi bulunmaktadır (Eylem 47).

4.5.2. Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi (2015-2018)

- Türkiye Sanayi Stratejisi’nin vizyonu, “Orta-yüksek ve yüksek teknolojlili ürünlerde Afro-Avrasya’nın tasarım ve üretim üssü olmak” şeklinde belirlenmiştir. Bu vizyon doğrultusunda, 2015–2018 dönemini kapsayan Türkiye Sanayi Stratejisi’nin genel amacı ise “Türk sanayisinin rekabet edebilirliğinin ve verimliliğinin yükseltilerek, dünya ihracatından daha fazla pay alan, ağırlıklı olarak yüksek katma değerli ve ileri teknolojlili ürünlerin üretildiği, nitelikli işgücüne sahip ve aynı zamanda çevreye ve topluma duyarlı bir sanayi yapısına dönüşümünü hızlandırmak” olarak belirlenmiştir (Vizyon ve Genel Amaç/74).
- İmalat sanayine yönelik tasarım ofislerinin kurulması için mevzuat altyapısı tamamlanacak ve tasarım ofisleri desteklenmeye başlanacaktır (Sanayide bilgi ve teknolojiye dayalı yüksek katma değerli yerli üretimin geliştirilmesi/Eylem 7).
- Oyuncak İhtisas OSB kurularak yerli oyuncak sanayisinin gelişmesi ve markalaşması sağlanacaktır (Sanayide bilgi ve teknolojiye dayalı yüksek katma değerli yerli üretimin geliştirilmesi/Eylem 21).
- Sürdürülebilir ihracat artışını sağlamak amacıyla; yenilikçi fikirler ve Ar-Ge’ye dayalı, katma değeri yüksek, markalı ürün ve hizmetlerin üretim ve pazarlama süreçleri desteklenecektir (Kaynakların etkin kullanıldığı, daha yeşil ve rekabetçi sanayi yapısına dönüşümün sağlanması/Eylem 47).

4.5.3. 2023 Türkiye İhracat Stratejisi

- Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planı uygulamaya konulacak ve şirketlerin tasarım faaliyetleri etkin bir şekilde desteklenecektir (Türk Markalarının Bilinirliğinin Artırılması/Eylem 12).
- Şirketlerin bilimsel ve teknolojik gelişmelere dayalı yenilikçi ürün ve süreç fikirlerinin geliştirilmesi ve ticarileştirilmesi amacı ile endüstriyel tasarım, üretime hazırlık, üretim süreci doğrulaması, saha testleri, belgelendirme çalışmaları, pazara sunum ve satış sonrası hizmetlere yönelik hazırlık çalışmaları faaliyetlerini içeren projeleri desteklenecektir (İhracatta Yenilikçilik ve Ar-Ge'ye Yönelik Yatırım ve Uygulamalar ile İleri Teknolojili Ürün İhracatının Artırılması/Eylem 51).

4.5.4. Türk Patent ve Marka Kurumu 2018-2022 Stratejik Planı

- Özgün tasarımların oluşturulmasına ve ekonomiye kazandırılmasına katkı sağlanacaktır (Hedef 3.3).

Strateji:

- Tasarımcıları ve sanayicileri bir araya getirecek etkinlikler düzenlenecektir.
- Özgün tasarımların önemi konusunda tanıtım materyali hazırlanacaktır.
- Özgün tasarımların ülke ekonomisine etkilerine ilişkin rapor hazırlanacaktır.
- Özgün tasarımlara ilişkin başarı hikâyelerini içeren materyal hazırlanacaktır.

4.5.5. Ulusal Fikri Haklar Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2015-2018)

- Üniversiteler bünyesinde geliştirilen fikri ürünler için (buluş, tasarım, yeni bitki çeşidi) tescil başvurusu ve elde edilen hakların sürdürülmesi için gerekli mali kaynağın teminine yönelik çalışma yapılacaktır (Eylem 3.4).
- KOSGEB Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı ile Tasarım ve Sınai Mülkiyet Hakları Desteklerinin bilinirliği artırılacaktır (Eylem 3.6).
- Fikri hakların yoğun olduğu endüstrilerin ekonomik performans ve kalkınmaya etkisi incelenecektir (Eylem 3.9).
- Ortaöğretimde yaratıcılığı, tasarımı teşvik edici yarışma, proje ve faaliyetler yürütülecektir (Eylem 4.10).

5. VİZYON, HEDEFLER VE EYLEMLER

5.1. VİZYON

Tasarım Stratejisi ve Eylem Planının(2018-2020) vizyonu "Türk tasarımının küresel bir marka olması" şeklinde belirlenmiştir. Belirlenen bu vizyona ulaşabilmek için uygulanacak stratejiler beş temel hedef altında toplanmıştır.

5.2. HEDEFLER VE EYLEMLER

Yeni Tasarım Stratejisi ve Eylem Planı (2018-2020) ile birlikte Türkiye'de ve Dünyada tasarım havzasını etkileyen akımlar değerlendirilmiş ve 5 hedef kapsamında 20 eylem planlanmıştır. Oluşturulan eylemlerdeki çatı amaç; tasarım sektörünün nitelik ve nicelik olarak büyümesi için firma kapasitelerinin geliştirilmesi ihtiyacını karşılamak, mevcut desteklerin etkinliğini artırmak, kamunun tasarımı kullanmasını desteklemek, tasarım eğitiminde dönüşümü sağlamak ve Tasarım Konseyini daha etkin hale getirmektir. Eylemlerin hayata geçirilmesiyle tasarım alanında dünyada daha etkin hale gelinecek, rekabet gücümüz artacak ve Türk tasarımı/tasarımcısının dünya tarafından tanınmasına katkı sağlanacaktır.

Hedeflenen eylemlerin tamamlanmasıyla;

- Kamu ve özel sektörde tasarım kullanımı ve tasarımcı sayısı artacaktır.
- Türk Dünyası Tasarım Şurası düzenlenmesi, Türk tasarımına yön veren tasarımcıların hayatı ve başarı hikâyelerinin yayınlanması, medyada tasarım ile ilgili programların yapılması ve farklı hedef kitlelere yönelik etkinliklerin düzenlenmesiyle tasarım farkındalığı artacaktır.
- Tasarıma ilişkin mevcut desteklerin iyileştirilmesiyle tasarımcılar daha fazla ve daha geniş kapsamda desteklerden faydalanacaklardır. Ayrıca, tasarım desteklerinin bilinirliğini artırıcı kamuoyunda düzenlenecek faaliyetler artacaktır.
- Türk kültürü öğeleri ve yerel bilgilerin bir arada bulunabileceği online arşiv oluşturulacaktır.

5.2.1. HEDEF 1

“Kamu ve özel sektörün tasarım yönetim, üretim ve kullanım kapasitesi geliştirilecektir.”

Türk Tasarım Danışma Konseyi ülkemizdeki tasarım politikalarını oluşturan ve uygulayan bir yapıya sahiptir. Tasarımla ilgili sivil toplum kuruluşlarının Konseyde yeterince etkin olamaması, Konseyin tasarım sorunlarına müdahalesinin güçleşmesine neden olmaktadır.

Ayrıca, kamu ve özel sektörde tasarım kullanımının ve tasarımcı sayısının artırılması, kurumsal kimliğin doğru yansıtılması, insanla ilişkili ürün ve hizmetlerin üretilmesi, şehirlerde tarihi ve kültürel kimliklerin oluşturulması, özel sektörde ise ürün geliştirme süreçlerinde tasarım disiplininin etkin rol almasının Türkiye’de ekonomiye katma değer sağlayacağı öngörülmektedir.

Önümüzdeki dönemde tasarım alanında farkındalık artışının yanı sıra tasarıma ilişkin kapasite oluşturulması hedeflenmektedir.

Türk tasarımının küresel bir marka olması vizyonu doğrultusunda, işletmelerin tasarımla ilgili her türlü bilgi ve danışmanlık ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir. Bu doğrultuda, tasarımcıların ve sanayinin etkileşimi içerisinde faaliyet göstereceği, tasarım stüdyoları, ulusal tasarım araştırma merkezi, tasarım kütüphanesi vb. tasarım kümelenme yapı ve merkezlerin yer alacağı Tasarım Vadisinin kurulması atılacak en önemli adım olacaktır.

Kamu ve özel sektörün tasarım yönetim, üretim ve kullanım kapasitesinin geliştirilmesi hedefine ulaşmada 4 eylem belirlenmiştir:

Eylemler

- 1. İşletmelerin tasarımla ilgili her türlü bilgi, veri, araştırma ve danışmanlık ihtiyaçlarını karşılayacak yapı ve merkezlerin yer alacağı Tasarım Vadisi kurulacaktır.*
- 2. Türk Tasarım Danışma Konseyi daha etkin hale getirilecektir.*
- 3. Tasarım süreçlerinin etkin yönetimi konusunda eğitici ve bilgilendirici faaliyetler düzenlenecektir.*
- 4. Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinde tasarım yapma, geliştirme ve yönetimi konularında profesyonel tasarımcılar tarafından eğitimler verilecektir.*

5.2.2. HEDEF 2

“Tasarım desteklerinin etkinliği artırılacak ve tasarım alanında girişimcilik desteklenecektir.”

Ülkemizde özgün ve katma değeri yüksek tasarımların üretilmesi sürecinde, tasarımla ilgili destekler büyük rol oynamaktadır. Değişen teknolojiye ayak uyduran Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde tasarım disiplininin gereklilik haline getirilmesi ve tasarım bilincinin yerleşmesi amacıyla verilen desteklerde düzenlemeler yapılması önem arz etmektedir.

Son dönemde kamu kurum ve kuruluşları tarafından tasarıma yönelik olarak verilen desteklerin çeşidinde ve miktarında önemli artışlar yaşanmıştır. Bu kapsamda bu hedef altında yer alan eylemlerde, verilen desteklerin tasarımcı/ofis/şirketlere ne kadar fayda sağladığı, girişimciliğin artırılması ve markalaşma gibi konularda desteklerdeki eksiklik ve ihtiyaçların belirlenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, Türkiye’deki tasarım merkezlerinin yaptığı çalışmalar ve etkinlikler hakkında bilgi sahibi olunması ve bu veriler ışığında tasarım merkezlerinin etkisinin belirlenmesi, ülkemizin tasarım politikalarının geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Verilen desteklerde, Ar-Ge ve ürün geliştirme projelerinin genelinde işlevselliğin ön planda tutulduğu, estetik, ergonomi ve ürün-kullanıcı ilişkisi gibi konuların göz ardı edildiği gözlemlenmiştir. Ancak bahsi geçen bu konular, destekler kapsamında geliştirilen projeler sonucu ortaya çıkan ürünlerin nihai halini alabilmesi ve ticarileşebilmesi için önem arz etmektedir. Estetik, ergonomi ve ürün-kullanıcı ilişkisi konuları tasarım disiplininin alanına girmesine rağmen proje ekiplerinde tasarımcının sürece sonradan dâhil edilmesi ve bu nedenle ürünlerin ticarileşme basamaklarının verimli ilerlemediğinin görülmesinden dolayı; bu desteklerin daha faydalı olacak şekilde değerlendirilmesi ve projelerin amacına ulaşabilmesi adına ilgili projelerde tasarımın da bir değerlendirme kriteri olarak eklenmesi gerekmektedir.

Ayrıca, tasarım gerektiren Ar-Ge ve ürün geliştirme projelerine ilişkin seçim ve değerlendirme kurullarına tasarım akademisyenleri veya profesyonellerinin de dahil edilmesi öngörülmüştür.

Tasarım desteklerinin etkinliğinin artırılması ve tasarım alanında girişimciliğin desteklenmesi hedefi doğrultusunda 3 eylem belirlenmiştir:

Eylemler

1. *Tasarıma ilişkin mevcut desteklerin analizleri yapılacak ve iyileştirme önerileri geliştirilecektir.*
2. *Endüstriyel tasarım; Ar-Ge ile ürün geliştirme ve ticarileştirme desteklerine değerlendirme kriteri olarak dâhil edilecektir.*
3. *Tasarım gerektiren Ar-Ge ve ürün geliştirme projelerine ilişkin seçim ve değerlendirme kurullarına tasarım akademisyenleri veya profesyonelleri de dahil edilecektir.*

5.2.3. HEDEF 3

"Tasarım alanında insan kaynağı kapasitesi ve niteliği artırılabacaktır."

Ülkemizde özgün ve yaratıcı düşünmeyi destekleyici, buna yönelik olarak tasarım ve ürün geliştirmenin farklı boyutlarını ele alan eğitim sisteminin geliştirilmesi amacıyla eğitim ve öğretimin tüm aşamalarında verilmekte olan tasarım eğitimlerinin gözden geçirilmesi ve niteliklerinin artırılmasına ilişkin tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Bu bağlamda, orta öğretim müfredat programında yer alan tasarım derslerine ilişkin bilgi kapasitelerinin artırılması ve eğitimcinin değişen tasarım eğitimine göre güncelliğini koruması gerekmektedir.

Bunun yanı sıra, üniversite lisans ve lisansüstü bölümlerde isim birliğinin sağlanması, bölümlerin içeriklerinin ve çalışma alanlarının aynı olduğunu göstermeye ve karmaşa oluşmasını engellemeye yardımcı olacaktır. Ayrıca, farklı bölüm isimleriyle kamu kurum/kuruluşlarına yapılan başvurularda ilgili tasarım bölümlerinden mezun öğrencilerin aynı oranda yararlanmasını sağlanacaktır.

Tasarım alanında insan kaynağı kapasitesi ve niteliğinin artırılması hedefine ulaşmak için 3 eylem belirlenmiştir:

Eylemler

1. *"Teknoloji ve Tasarım" dersi öğretmenlerinin tasarım konusunda mesleki yeterlilikleri artırılabacaktır.*
2. *Lisans ve lisansüstü eğitimde içerikleri aynı isimleri farklı bölümler arasında isim birliği sağlanacaktır.*
3. *Lisans ve lisansüstü düzeyde tasarım eğitiminin kalitesinin artırılmasına ilişkin tedbirler alınacaktır.*

5.2.4. HEDEF 4

“Türk tasarımının ulusal ve uluslararası düzeyde görünürlüğü ve bilinirliği artırılacaktır.”

Ülkemiz tasarım ve tasarımcılarının sürdürülebilir bir şekilde dünya ile rekabet edebilir hale gelmesi ve Türk Tasarımı kavramının tanınması ve yerleşmesi için tanıtım çalışmalarının yürütülmesi gerekmektedir. Bu amaçla, Strateji Belgesi vizyonu çerçevesinde ulusal ve uluslararası düzeyde farklı şekillerde etkinliklerin düzenlenmesi, ülkemizde tasarım farkındalığının artırılması ve tasarımın benimsenmesine katkı sağlayacaktır. Örneğin, yazılı ve görsel materyallerin hazırlanması, tanıtıcı etkinlikler düzenlenmesi, çocuklarda tasarım bilinci oluşturacak faaliyetlerin bilim merkezi bünyesinde gerçekleştirilmesi vb.

Ayrıca, bir önceki dönem Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nda da yer alan ve tamamlanamayan, Türkiye'de özgün ürün tasarımı konusunda geçmişten günümüze gerçekleşen üretim ve tasarım süreçlerinin kaydını tutmak, üretici ve tasarımcılara dair nesne ve arşiv malzemesini bir araya getirerek Türk tasarım belleği oluşturmak amacıyla Tasarım Müzesinin kurulması da hedef kapsamında yer alan eylemler arasındadır.

Türk tasarımının ulusal ve uluslararası düzeyde görünürlüğü ve bilinirliğinin artırılması hedefine ulaşmak üzere 7 eylem belirlenmiştir:

Eylemler

1. *Türk Tasarımının uluslararası tanıtımının sağlanmasına yönelik iletişim stratejisi belirlenecek ve uygulanacaktır.*
2. *Türk Dünyası Tasarım Şurası düzenlenecektir.*
3. *Tasarım farkındalığını artırıcı yazılı ve görsel materyaller hazırlanacaktır.*
4. *Türk tasarımcıları ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılacaktır.*
5. *Uluslararası tasarım kuruluşları ve konseyleriyle ortak faaliyetler düzenlenecektir.*
6. *Bilim Merkezlerinde tasarım farkındalığını artırıcı etkinlikler gerçekleştirilecektir.*
7. *Tasarım müzesi kurulacaktır.*

5.2.5. HEDEF 5

“Tasarıma ilişkin bilgi ve veri kapasitesi geliştirilerek karar alma süreçleri desteklenecek ve yönlendirilecektir.”

Ülkemizde tasarıma ilişkin politika ve stratejilerin belirlenmesi ve uygulanmasında, tasarımla ilgili kritik bilgi ve verilerin oluşturulması ve güncelliğinin sağlanması önem arz etmektedir. 2014-2016 Tasarım Strateji Belgesi’nde eylem kapsamında gerçekleştirilen envanter oluşturulmasına dair pilot çalışma endüstriyel tasarım alanında yapılmıştır. Yeni strateji belgesinde devam ettirilen bu eylem kapsamında endüstriyel tasarıma ilişkin yapılan çalışmalar, tasarıma ilişkin diğer alanları da kapsayacak şekilde geliştirilecektir. Bu bilgi ve verilerden yola çıkarak, sanayici ve tasarımcıların ihtiyaçlarının belirlenmesi ile tasarıma ilişkin etkin ve sürdürülebilir politikalar oluşturulması sağlanacaktır.

Belirlenen politikalarda, tasarıma yönelik sektörel araştırmalar ile bölgelerin üretim ve hammadde potansiyelleri göz önüne alınarak Türk tasarımı kimliğini geliştirebilecek öğelerin ortaya çıkarılması sağlanacaktır. Tasarıma ilişkin bilgi ve veri kapasitesi geliştirilerek karar alma süreçlerinin desteklenmesi ve yönlendirilmesi hedefi doğrultusunda 3 eylem belirlenmiştir:

Eylemler

1. *Tasarıma ilişkin veri setleri belirlenecek ve tasarım envanteri veri tabanı oluşturulacaktır.*
2. *Türkiye'nin tasarım kültürü öğeleri ve yerel bilgi birikimi kayıt altına alınacaktır.*
3. *Ülkemizdeki tasarım faaliyetlerinin sektörel analizi yapılacaktır.*

6. EYLEM PLANI

HEDEF-1: Kamu ve özel sektörün tasarım yönetim, üretim ve kullanım kapasitesi geliştirilecektir.

No	Eylem Tanımı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Süre	Yapılacak İşler	Performans Göstergeleri
1	İşletmelerin tasarımla ilgili her türlü bilgi, veri, araştırma ve danışmanlık ihtiyaçlarını karşılayacak yapı ve merkezlerin yer alacağı Tasarım Vadisi kurulacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TÜRKPATENT	Konseye Üye Kurum ve Kuruluşlar	2020 Sonu	<p>Tasarım Vadisi bünyesinde tasarım stüdyoları, ulusal tasarım araştırma merkezi, tasarım kütüphanesi vb. yapılar kurularak tasarımcıların ve sanayinin etkileşim içerisinde faaliyet göstermesi sağlanacaktır.</p> <p>Bu kapsamda;</p> <p>Dünyadaki örnek tasarım kümelenme modelleri incelenecek, ülkemizde tasarım faaliyetlerinin yoğun olduğu bölgeler dikkate alınarak yer tespiti çalışması yapılacak ve Fizibilite Raporu hazırlanacaktır.</p> <p>Fizibilite raporu doğrultusunda Tasarım Vadisi Projesinin uygulanması çalışmaları tamamlanacaktır.</p>	<p>Fizibilite Raporu</p> <p>Vadinin Kurulması</p>
2	Türk Tasarım Danışma Konseyi daha etkin hale getirilecektir.	TÜRKPATENT	Konseye Üye Kurum ve Kuruluşlar	2020 Sonu	<p>Dünya örnekleri incelenerek rapor hazırlanacaktır.</p> <p>Tasarım Danışma Konseyine ilişkin mevzuat güncellenecektir.</p>	<p>İnceleme ve Değerlendirme Raporu</p> <p>Mevzuat Taslağı</p>

3	Tasarım süreçlerinin etkin yönetimi konusunda eğitici ve bilgilendirici faaliyetler düzenlenecektir.	TÜRKPATENT	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, TÜBİTAK, KOSGEB, TOBB, TİM, TESK, Üniversiteler, İlgili Meslek Kuruluşları	Sürekli	Konseye üye tüm kurum ve kuruluşlar tarafından faaliyet alanları çerçevesinde etkinlikler gerçekleştirilecektir. Tüm etkinlikler TÜRKPATENT tarafından derlenerek Konseye sunulacaktır.	Yılda 12 Etkinlik
4	Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinde tasarım yapma, geliştirme ve yönetimi konularında profesyonel tasarımcılar tarafından eğitimler verilecektir.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Konseye Üye Kurum ve Kuruluşlar	Sürekli	Ar-Ge ve Tasarım Merkezi çalışanlarına yönelik olarak tasarım yapma, geliştirme ve yönetimi konularını kapsayan eğitim programları oluşturulacaktır. Eğitimler oluşturulan programlar çerçevesinde profesyonel tasarımcılar ve akademisyenler tarafından verilecektir.	Eğitim Verilen Ar-Ge ve Tasarım Merkezi Sayısı: Her Yıl En Az 100

HEDEF- 2: Tasarım desteklerinin etkinliği artırılacak ve tasarım alanında girişimcilik desteklenecektir.

No	Bölüm Tanımı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Süre	Yapılacak İşler	Performans Göstergeleri
1	Tasarıma ilişkin mevcut desteklerin analizleri yapılacak ve iyileştirme önerileri geliştirilecektir.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı	Hazine Müsteşarlığı, KOSGEB, İlgili Meslek Kuruluşları, Kalkınma Ajansları	2018 Sonu	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Tasarım Merkezleri ve KOSGEB'in tasarım desteklerine ilişkin, Ekonomi Bakanlığı tarafından kendi Bakanlıklarınca verilen tasarım desteklerine ilişkin ve Kalkınma Bakanlığı tarafından Kalkınma Ajansları desteğiyle kurulan sektörel ve yerel bazlı tasarım merkezlerine ilişkin analiz raporları hazırlanacaktır. Rapor çıktıları doğrultusunda destek mekanizmalarında gerekli düzenlemeler yapılacaktır.	Analiz Raporları
2	Endüstriyel tasarım; Ar-Ge ile ürün geliştirme ve ticarileştirme desteklerine değerlendirme kriteri olarak dâhil edilecektir.	TÜBİTAK, KOSGEB	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı	2018 Sonu	Sorumlu kuruluşların vermekte olduğu Ar-Ge ve ürün geliştirme destekleri içerisinde, endüstriyel tasarımın değerlendirme kriteri olarak yer alabileceği destekler belirlenecek ve söz konusu desteklere endüstriyel tasarım, değerlendirme kriteri olarak dâhil edilecektir.	Tasarımın Değerlendirme Kriteri Olarak Eklendiği Destek Sayısı: En Az 1

3

Tasarım gerektiren Ar-Ge ve ürün geliştirme projelerine ilişkin seçim ve değerlendirme kurullarına tasarım akademisyenleri veya profesyonelleri de dahil edilecektir.

Bilim, Sanayi ve
Teknoloji Bakanlığı,
TÜBİTAK, KOSGEB

Ekonomi Bakanlığı,
TÜRKPATENT

Sürekli

Ar-Ge ve ürün geliştirme projelerinde proje seçim ve değerlendirme kurullarına endüstriyel tasarım akademisyenleri veya profesyonelleri de dahil edilecektir.

Tasarım
Akademisyenleri
veya
Profesyonellerinin
Yer Aldığı Proje
Sayısı: Yılda En
Az 20

HEDEF- 3: Tasarım alanında insan kaynağı kapasitesi ve niteliği artırılabacaktır.

No	Biytem Tanımı	Sorumlu Kurulus	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Süre	Yapılacak İşler	Performans Göstergeleri
1	"Teknoloji ve Tasarım" dersi öğretmenlerinin tasarım konusunda mesleki yeterlilikleri artırılabacaktır.	Milli Eğitim Bakanlığı	Üniversiteler, İlgili Meslek Kuruluşları	2018 Sonu Sürekli	Üniversitelerin ilgili tasarım bölümleri tarafından uygulama örnekleri içeren rehber doküman (kitap, görsel, işitsel belge, ders aracı vb.) hazırlanacaktır. "Teknoloji ve Tasarım" dersi öğretmenlerinin üniversitelerin ilgili tasarım bölümlerinden hizmet içi eğitim alması sağlanacaktır.	Rehber Doküman Eğitim Verilen Öğretmen Sayısı: Yılda 200
2	Lisans ve lisansüstü eğitimde içerikleri aynı isimleri farklı bölümler arasında isim birliği sağlanacaktır.	YÖK	Üniversiteler, İlgili Meslek Kuruluşları	2018 Sonu	Tasarım Konseyinde görüşülerek kesinleştirilecek olan öneri üniversitelere tavsiye kararı olarak iletilecektir.	Tavsiye Kararı
3	Lisans ve lisansüstü düzeyde tasarım eğitiminin kalitesinin artırılmasına ilişkin tedbirler alınacaktır.	Yükseköğretim Kalite Kurulu	YÖK, Üniversiteler, İlgili Meslek Kuruluşları	2020 Sonu	Tasarım eğitim programlarının akreditasyonuna ilişkin MÜDEK benzeri bir sistem oluşturulacaktır.	Akreditasyon sistemi

HEDEF- 4: Türk tasarımının ulusal ve uluslararası düzeyde görünürlüğü ve bilinirliği artırılabacaktır.

No	Eylem Tanımı	Sorumlu Kuruluş	İsbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Süre	Yapılacak İşler	Performans Göstergeleri
1	Türk Tasarımının uluslararası tanıtımının sağlanmasına yönelik iletişim stratejisi belirlenecek ve uygulanacaktır.	Ekonomi Bakanlığı	TİM, ETMK	Sürekli	"Turkey Discover The Potential" çatısı altında tasarım vurgusu artırılacak ve Türkiye Tasarım Haftası Etkinliği, Design Turkey Endüstriyel Tasarım Ödülleri de bünyesinde bulundurmak suretiyle her yıl düzenli olarak organize edilecektir.	Yılda 1
2	Türk Dünyası Tasarım Şurası düzenlenecektir.	TÜRKPATENT	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, TOBB, TİM, İlgili Meslek Kuruluşları	Sürekli	Kültür coğrafyamızdaki Türk tasarımının değerlendirilmesi ve etkinliğinin artırılması amacıyla Türk Dünyası Tasarım Şurası düzenlenecektir.	Etkinliğin birincisi 2019 yılında, daha sonra iki yılda bir
3	Tasarım farkındalığını artırıcı yazılı ve görsel materyaller hazırlanacaktır.	TÜRKPATENT	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, TRT, TOBB, TİM, TESK, İlgili Meslek Kuruluşları	Sürekli	Tasarıma ilişkin kısa film, çizgi film, belgesel, haber ve başarı öyküleri vb. yapımlar hazırlanacak, yayınlanacak ve medya ile paylaşılacaktır.	Hazırlanan Materyal Sayısı: Yılda en az 3
4	Türk tasarımcıları ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılacaktır.	TOBB	Kültür ve Turizm Bakanlığı, TÜRKPATENT, TİM, İlgili Meslek Kuruluşları	Sürekli	Türk tasarımına yön veren tasarımcıların hayatı ve başarı hikayeleri yayımlanacaktır.	Yayın Sayısı: Yılda en az 1
5	Uluslararası tasarım kuruluşları ve konseyleriyle ortak faaliyetler düzenlenecektir.	TÜRKPATENT	Ekonomi Bakanlığı, TOBB, TİM, TÜSİAD, İlgili Meslek Kuruluşları	Sürekli	Uluslararası kuruluş ve konseylerle ortak seminer, sempozyum ve proje gerçekleştirilecektir.	Yılda En Az 2
6	Bilim Merkezlerinde tasarım farkındalığını artırıcı etkinlikler gerçekleştirilecektir.	TÜBİTAK	Milli Eğitim Bakanlığı, TÜRKPATENT, İlgili Meslek Kuruluşları	2020 Sonu	Kurulacak Tasarım Müzesinde yer alacak ürünler, Bilim Merkezlerinde sergileneyecektir.	Tasarım farkındalığı etkinliklerinin gerçekleştirildiği Bilim Merkezi sayısı: 3

7 Tasarım müzesi kurulacaktır.

Kültür ve
Turizm
Bakanlığı,
TÜRKPATENT

Bilim, Sanayi ve Teknoloji
Bakanlığı, TOBB, TIM, İlgili
Meslek Kuruluşları,
Belediyeler

2020
Sonu

Tasarım Müzesi açılacaktır.

Tasarım Müzesi

HEDEF 5: Tasarıma ilişkin bilgi ve veri kapasitesi geliştirilerek karar alma süreçleri desteklenecek ve yönlendirilecektir.

No	Eylem Tanımı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Süre	Yapılacak İşler	Performans Göstergeleri
1	Tasarıma ilişkin veri setleri belirlenecek ve tasarım envanteri veri tabanı oluşturulacaktır.	TOBB	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, TÜİK, TÜRKPATENT, İlgili Meslek Kuruluşları	2019 Sonu	Tasarım envanterinde kullanılmak üzere veri setleri oluşturulacaktır. Veri setleri üzerinden elde edilecek verilerin kaydedileceği ve güncel olarak takip edileceği bir veri tabanı oluşturulacaktır.	Veri Seti Tasarım Envanteri Veri Tabanı
2	Türkiye'nin tasarım kültürü öğeleri ve yerel bilgi birikimi kayıt altına alınacaktır.	Kültür ve Turizm Bakanlığı	TESK, İlgili Meslek Kuruluşları	2019 Sonu	Türk kültürü öğeleri ve yerel bilgiler derlenecek ve tasarımcıların kullanımına sunulacaktır.	Online Arşiv
3	Ülkemizdeki tasarım faaliyetlerinin sektörel analizi yapılacaktır.	TÜRKPATENT	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı	2020 Sonu	Ülkemiz sanayisinin farklı sektörlerinde tasarımın etkisi ve önemi, tasarım faaliyetlerinin yoğunluğu, ilgili sektörlerin tasarım açısından güçlü ve zayıf yanları vb. hususlar analiz edilerek rapor hazırlanacaktır.	Sektörel Analiz Raporları

7. İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Tasarım Stratejisi ve Eylem Planında belirlenen hedef ve faaliyetlerin uygulanması sürecinde, her bir hedeften Türk Tasarım Danışma Konseyi bünyesinde faaliyet gösteren komiteler sorumlu olacaktır. Bu komitelerin üzerinde Uygulama İzleme ve Değerlendirme Komitesi olarak faaliyet gösterecek olan Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planı Komitesi yer alacaktır.

Komiteler ve sorumlu oldukları hedefler aşağıdaki şekildedir:

HEDEF-1: Hukuki İşler Komitesi

HEDEF-2: Destekler Komitesi

HEDEF-3: Eğitim ve Araştırma Komitesi

HEDEF-4: Tanıtım ve Farkındalık Komitesi

HEDEF-5: İşbirliği ve Koordinasyon Komitesi

Strateji Belgesinin uygulanması sürecinde Türk Tasarım Danışma Konseyi "Yönlendirme Kurulu" görevini üstlenecektir. Konseyin yılda iki defa gerçekleştirilen olağan toplantılarının öncelikli gündem maddesi, Tasarım Stratejisi ve Eylem Planında kaydedilen ilerlemelerin değerlendirilmesi olacaktır. Bu gündem maddesiyle ilgili olarak Tasarım Stratejisi ve Eylem Planı Komitesi tarafından Konseye Eylem Planına ilişkin ilerleme raporları sunulacaktır.

8. SONUÇ

Türk Tasarım Danışma Konseyi, Türkiye'nin uluslararası alanda rekabet gücünü artırmak amacıyla tasarım konusunda strateji ve politikaların belirlenmesi başta olmak üzere;

- oluşturulan politikaların uygulamaya konulması için altyapı oluşturulması
- katma değeri yüksek tasarımlar yaratılması
- Türk tasarımcılarının ve tasarımlarının dünya pazarında tercih edilir konuma getirilmesi
- tasarımcı ve sanayici işbirliğinin sağlanması
- "Türk Tasarımı" imajının yerleştirilmesi

yönünde çalışmaları yürütmek ve bu çalışmalarda yer alacak kişi ve kurumlar arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak üzere kurulmuştur.

Türk Tasarım Danışma Konseyinin 23 Aralık 2015 tarihinde gerçekleşen 13. toplantısında alınan kararlar doğrultusunda, 2018-2020 yıllarını kapsayan Tasarım Strateji Belgesi oluşturma çalışmalarına başlanmış ve 3-4 Haziran 2016 tarihlerinde, tasarımla ilgili ülkemizde faaliyet gösteren kamu, özel sektör, akademisyen, tasarımcı, sivil toplum kuruluşları ve meslek kuruluşlarının temsil edildiği geniş katılımlı çalıştay düzenlenmiştir.

Bu çalıştayda,

- 2014-2016 Strateji Belgesi'nde yer alan hedeflere ve verimliliklerine ilişkin değerlendirme ve durum analizi yapılmış,
- tasarım konusunda genel amaç belirlenmiş,
- tasarım alanında olumlu ve olumsuz akımlar ortaya konmuş ve bunlar genel başlıklar altında toplanmış,
- gerekli müdahale alanları tanımlanmış ve öneriler geliştirilmiş,
- genel amaç doğrultusunda, her bir müdahale alanı için hedefler oluşturulmuş ve bu hedeflere ulaşmak için yürütülecek faaliyetler ve performans göstergeleri belirlenmiş ve bu faaliyetler bir eylem planına dönüştürülmüştür.

9. EKLER

9.1. SÜRELİ YAYINLAR

9.2. TASARIM EĞİTİMİN GELİŞİM SÜRECİ

9.3. KATKI SAĞLAYAN KURUM VE KURULUŞLAR

9.1. SÜRELİ YAYINLAR

Bu bölümde tasarımlara yönelik olarak yayınlanmakta olan çeşitli süreli yayınlar hakkında bilgi verilmektedir.

Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi

Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi plastik sanatlar, tasarım, müzik ve sahne sanatları alanında yapılmış çalışmalarını içeren ve yılda iki kez yayımlanan hakemli bir dergidir.

Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi

Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi tarafından yılda iki kez, görsel sanatlar ve tasarım alanında yayımlanan hakemli bir dergidir.

Grafik Tasarım Görsel İletişim Kültür Dergisi

Grafik tasarımın, yaşadığımız çevrede fark edilmesini sağlamak; uzmanlık gerektiren farklı disiplinlerden oluşan bir alan olduğunun altını çizmek ve grafik tasarıma bilinçli yaklaşımı oluşturmak amacıyla 2006 yılı Ekim ayında yayına başlayan dergi, 2009 yılına kadar aylık olarak yayın hayatına devam etmiş; 2009 yılından itibaren iki aylık olarak yayımlanmaya başlamıştır.

İçmimar

İçmimar, TMMOB İçmimarlar Odasının resmi yayın organıdır. Şu ana kadar 47 sayı yayımlanmıştır.

Seramik Türkiye Dergisi

Türkiye Seramik Federasyonu tarafından 49. sayısı yayımlanan Seramik Türkiye Dergisi 4 aylık periyodlar halinde tek dergi olarak yayımlanmaya devam etmektedir. Ancak, dergi 2011 yılı Temmuz- 2014 yılı Şubat ayları arasında Mimari ve Sektörel olmak üzere iki ayrı dergi şeklinde yayımlanmıştır.

Tasarım Gazetesi

Kale Tasarım Merkezi tarafından hazırlanan Tasarım Gazetesi, 2009 yılından bu yana aylık olarak yayınlanmakta ve ulusal yayın yapan bir gazete aracılığıyla tüm Türkiye'ye dağıtılmaktadır.

Tasarım Yayın Grubu Yayınları

Tasarım Yayın Grubu tarafından mimarlık, içmimarlık, çevre düzenleme, endüstri ürünleri tasarımı, mobilya, grafik, fotoğraf dallarında Tasarım Dergisi başta olmak üzere çeşitli süreli yayınlar yayımlanmaktadır.

ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi (METU Journal of the Faculty of Architecture)

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin, yılda iki kez, Haziran ve Aralık aylarında yayımlanan hakemli bir süreli yayın organıdır. ODTÜ MFD; insan-çevre ilişkileri ile tasarım ve planlama alanlarında, kurama ve uygulamaya dönük tüm katkılara açık olup, bu alanlarda akademik bilgi birikimine katkı yapan çok sayıda makaleye erişim imkânı sunmaktadır.

İTÜ A/Z Dergisi (ITU Journal of the Faculty of Architecture)

A | Z yılda iki kez İngilizce yayınlanmakta ve tasarım, planlama, araştırma, eğitim, teknoloji, tarih ve sanat konularındaki akademik, bilimsel makalelere ve kitap eleştirilerine açıktır.

9.2. TASARIM EĞİTİMİN GELİŞİM SÜRECİ

Türkiye'de tasarım eğitiminin gelişiminde önemli aşamalar aşağıda yer almaktadır:

- 1883: Sanayi-i Nefise Mektebi (bugünkü Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) sekiz kişilik öğretim kadrosu ve yirmi bir öğrenci ile Resim, Heykel ve Mimarlık öğretimine başladı.
- 1884: İlk sivil mimarları ve mühendisleri yetiştirmek üzere Hendese-i Mülkiye Mektebi açıldı. Hendese-i Mülkiye Mektebi'nin ilk programlarında yol, köprü ve çeşitli bina inşaatları karışık olarak yer alıyordu ve *inşaat ve mimarlık* tek meslek olarak kabul ediliyordu. Bu okul, bugünkü İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nün kökenini oluşturur.
- 1923: Sanayi-i Nefise Mektebi Tezyînat (Süsleme) Bölümü kuruldu.
- 1928: Sanayi-i Nefise Mektebi'nin adı *Güzel Sanatlar Akademisi*'ne dönüştürüldü. 1929-32 arası Seramik, İç Mimari, Grafik ve Afiş Atölyeleri, Tezyînat Bölümü'nün uzmanlık dalları olarak kuruldu.

- 1957: İstanbul'da Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu açıldı. Okulda Dekoratif Resim, Grafik Sanatlar, Seramik Sanatları, Tekstil Sanatları, Mobilya-İç Mimarlık bölümleri yer alıyordu. Bu okul 1982'de Güzel Sanatlar Fakültesi adı altında Marmara Üniversitesine bağlandı.
- 1957: ODTÜ'nün kuruluşunda danışman olarak görev yapan Prof. G. Holmes Perkins'in ODTÜ için önerdiği 1956-60 dönemini kapsayan gelişme planında Mimarlık Fakültesi kapsamında bir endüstriyel tasarım bölümü açılması öngörüldü.
- 1969-1972: ABD'li endüstriyel tasarımcı David K. Munro, ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nde bir endüstriyel tasarım programı açılması amacıyla AID (Agency for International Development) desteğiyle 1969 güzünde göreve başladı. Munro, ODTÜ'de görev yaptığı dönemde Mimarlık Bölümünde endüstriyel tasarım konusunda seçmeli dersler açtı ve yüksek lisans tezleri yönetti.
- 1972: Özel yüksekokulların devletleştirilmesi sürecinde, Tatbiki Güzel Sanatlar Özel Yüksek Okulu, Güzel Sanatlar Akademisi'ne bağlandı. Akademi bir süre sonra bu okulun ismini Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu olarak değiştirdi.
- 1973: İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Yüksek Dekoratif Sanatlar Bölümü İç Mimarlık ve Endüstri Tasarımı Kürsüsü olarak yeniden düzenlendi.
- 1979: ODTÜ'de Endüstri Ürünleri Tasarımı lisans programı başladı.
- 1982: Marmara Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı Lisans Programı açıldı.
- 1993: İTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Lisans Programı açıldı.

Sonrasında çok sayıda devlet üniversitesi ve vakıf üniversitesinde Endüstri Ürünleri Tasarımı Lisans Programı açılmıştır.

Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin bazılarında, tasarım içerikli diploma programları açılmıştır.

Lisans Düzeyinde Tasarım Eğitimi

Türkiye’de tasarım eğitimi farklı fakülteler bünyesinde verilmektedir. Lisans düzeyinde tasarım eğitiminin verildiği fakülteler şunlardır:

Mimarlık Fakültesi

Güzel Sanatlar Fakültesi

Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi

Mühendislik Mimarlık Fakültesi

Mühendislik ve Tasarım Fakültesi

Sanat ve Tasarım Fakültesi

Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi

Mimarlık, Tasarım ve Güzel Sanatlar Fakültesi

Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi

İletişim Bilimleri Fakültesi

İletişim Fakültesi

Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi

Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu

Sinema Sanatları Fakültesi (Animasyon ve Film Tasarımı)

Türkiye’de tasarım eğitiminin farklı disiplinlerine yönelik olarak lisans düzeyinde farklı isimlerle tasarım bölümleri açılmıştır. 2016 yılı itibarıyla aşağıdaki bölümler altında lisans düzeyinde tasarım eğitimi verilmektedir.

Mimarlık

İç Mimarlık

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı

Peyzaj Mimarlığı

Şehir ve Bölge Planlama

Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarisi

Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı

Sahne Tasarımı

Endüstri Ürünleri Tasarımı

Endüstriyel Tasarım

Endüstri Tasarımı

Gemi ve Yat Tasarımı

Moda Tasarımı

Moda Giyim Tasarımı

Tekstil ve Moda Tasarımı

Moda ve Tekstil Tasarımı

Tekstil Tasarımı

Aksesuar Tasarımı

Takı Tasarımı

Kuyumculuk ve Mücevher Tasarımı

Takı Teknolojisi ve Tasarımı

Seramik ve Cam Tasarımı

El Sanatları Tasarımı ve Üretimi

Grafik Tasarım

İletişim Tasarımı

İletişim Tasarımı ve Medya

İletişim Tasarımı ve Yönetimi

İletişim ve Tasarım

Görsel İletişim Tasarımı

Görsel Sanatlar ve Görsel İletişim Tasarımı

Görsel Sanatlar ve İletişim Tasarımı

Reklam Tasarımı ve İletişimi

Halkla İlişkiler ve Reklamcılık

Canlandırma Filmi Tasarım ve Yönetimi

Dijital Oyun Tasarımı

Çizgi Film (Animasyon)

Animasyon ve Oyun Tasarımı

Sahne ve Gösteri Sanatları Yönetimi

Sanat ve Tasarım Yönetimi

Türkiye'de ön lisans düzeyinde iki yıllık tasarım bölümleri faaliyet göstermektedir. Bu bölümler aşağıdaki isimler altında eğitim vermektedir:

Grafik Tasarım

Ayakkabı Tasarım ve Üretimi

Moda Tasarımı

Kuyumculuk ve Takı Tasarımı

Mimari Dekoratif Sanatlar

Mimari Restorasyon

Sahne ve Dekor Tasarımı

İç Mekân Tasarımı

Bilgisayar Destekli Tasarım ve Animasyon

Endüstri Ürünleri Tasarımı

9.3. STRATEJİ BELGESİ ÇALIŞMALARINA KATKI SAĞLAYAN KURUM VE KURULUŞLAR

Adalet Bakanlığı

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Ekonomi Bakanlığı

Kalkınma Bakanlığı

Kültür ve Turizm Bakanlığı

Maliye Bakanlığı

Milli Eğitim Bakanlığı

Hazine Müsteşarlığı

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

Mesleki Yeterlilik Kurumu

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

Türk Patent ve Marka Kurumu

Yükseköğretim Kurulu

Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Türkiye İhracatçılar Meclisi

Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği

Gazi Üniversitesi

İstanbul Bilgi Üniversitesi

İstanbul Teknik Üniversitesi

Marmara Üniversitesi

Mimar Sinan Üniversitesi

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu

Grafik Tasarımcılar Meslek Kuruluşu

Arçelik A.Ş.

Aselsan A.Ş.

Demirden Design

Designnobis

DesignUM

Dünya Tasarım Örgütü (WDO)

Endüstri Ürünleri Tasarımı Akademik Konseyi

FNSS Savunma Sistemleri A.Ş.

Güral Porselen

İstanbul Kültür Sanat Vakfı

İstanbul Moda Akademisi

Karaca Züccaciye

Kilittaşı Tasarım

LES Türkiye

Nurus Mobilya

Otokar

Oya Design

Paşabahçe

Tartan Design

Tasarımüssü

Yaratıcı Endüstriler Konseyi Derneği

Zorlu Tekstil